Tiberio Madonna

EURIKidE

- - - - LINGUE INTERNATIONI - - - -

- - - -

Isti dokumente deskrivet le diferenties inter Eurikido e le novi regles.

Le solutione adotati avet mostrato klaremèn ke le lingue potet abere elementes plu naturali, restando in le mezmi tempe mui facili.

In isti verke on trovat tambèn

le kompleti gramare in Ido e le vokablarie.

in Ido

LA PRECIPUA DIFERI:

1. la dezinenco di la substantivi chanjas de *-o* ad *-e*; exemple: *frazo* divenas *fraze*;

2. la sufixo por formacar la substantivi de la verbi chanjas de *-ti(o)* a *-tion(e)* o *-nti(e)*; exemple: *formatio* divenas *formatione*, *importatio* divenas *importantie*;

3. la tempi verbal antea havas nova formo per specala verbo *"avere"*; exemple: *jo eseba amaventi* divenas *jo aveba amato*;

4. la futuro havas nova dezinenco *-rà*, qua remplasas l'anciena *-rae*; exemple: *l'infanto dormirae* divenas *l'infante dormirà*;

5. la gerundio recevas sua propra dezinenco *-ndo*, vice l'anciena *-nten*; exemple: *portanten* divenas *portando*;

6. la dezinenco dil adverbi chanjas de *-en, -e* ad *-emèn, -em, -èn*; exemple: *dulcen* divenas *dulcemèn*;

7. la pasivo per *-r* abolisesas; exemple: *le linguo uzar* divenas *le lingue est uzati*;

8. la substantivi kun sufixo dil genro darfas omisar la dezinenco; exemple: *filiao* divenas *filia*;

9. la nombro anciena *six* divenas *seix*;

10. la konjuncioni *se* e *kome* divenas rispektive *si* e *komo*.

De la nexta pagino on trovas la deskripturo

di la tota gramatiko en Ido

e la dicionario

Ido-Eurikide ed Eurikide-Ido,

sequata da la "PATRO NIA"

e da la fablo "Le formike rubrikapi".

INDEXO

LEXIKO

SPECIMENI

GRAMATIKO

Fonologio

ALFABETO E PRONUNCO DI LA LITERI

L'alfabeto kompozesas da 22 literi: a b c d e f g i j k l m n o p r s t u v x z.

La nomi dil literi esas: a be ce de e fe ge i je ke le me ne o pe re se te u ve xe ze.

La *c* pronuncesas [ʧ], la *g* pronuncesas [g], la *i* pronuncesas [i] o [j], la *j* pronuncesas [ʒ], la *s* pronuncesas [s], la *u* pronuncesas [u] o [w], la *x* pronuncesas [ʃ], la *z* pronuncesas [z].

Se la *t* sequesas da *i* (senacenta e sen signo di tremao) e pose da plusa vokalo, ol anke darfas pronuncesar [ʦ], ma ne se lo povas produktar konfundi, exemple se ol preiresas da *n*.

Esas 3 "digrami": *dj ts dz*, qui pronuncesas rispektive [ʤ] [ʦ] [ʣ], ma olia sono esas partikulare forta konfronte al soni di la cetera literi, do en pozeso intervokala li havas sono tote fortigita, nome rispektive [dʤ] [tʦ] [dʣ].

Por korekta ortografio, remarkez ke la "digrami" (*dj*, *ts* e *dz*), quale anke la *x*, nultempe preiresas da *n*. En prezenteso di *n* sequata da ta soni, la korekta skribomanieri esas rispektive *nj*, *ns*, *nz* e *nc*; co evitas dubiti e heziti qui povus prezenteskar en ta kazi.

Konseque de la pronunco-regulo supere expozita koncernanta la litero *t*, la sono [ʦ] sequata dal sono [j] skribesas *t* e ne *ts*.

En l'alfabeto esas prezenta:

20 konsonanti

6 parklozanti: p /p/ b /b/ t /t/ d /d/ k /k/ g /g/

6 fricionanti: f /f/ v /v/ s /s/ z /z/ x /ʃ/ j /ʒ/

4 mifricionanti: ts /ʦ/ dz /ʣ/ c /ʧ/ dj /ʤ/

4 sonanti: m /m/ n /n/ l /l/ r /r/

5 vokali

i /i/ e /e/ a /a/ o /o/ u /u/

2 mikonsonanti

i /j/ u /w/

ACENTO TONIKA

L'acento tonika en la plursilabi sen acento-signo (`) esas sur la prelasta silabo, ecepte en l'adjektivi nombrala kardinala, qui diferante havas l'acento sur la lasta silabo.

La formi verbala dil futuro e kelk adverbi havas, kom diakritiko, acento-signo (`) skribita super la lasta vokalo, por indikar ke sur ica vokalo esas l'acento tonika en ta vorti.

DIFTONGI

Kande la *i* o la *u* esas preirata da un de la vokali *a*, *e*, *o* qua esas parto di la sam elemento, radiko od afixo, o sequesas da irga vokalo mem apartenanta ad altr elemento, ol formacas diftongo kun olu e do la du soni esas parto di un silabo: ca-kaze l'acento esas sur la vokalo qua akompanas la *i* o la *u*, se la silabo esas

acentizita; la *i* adjuntita dil indikativo pasinta di la verbi ne formacas diftongo kun la vokalo preiranta; tale anke la *i* adjuntita dil adjektivi (e pronomi) posedala e dil genitivo di la pronomi: ol ne formacas diftongo kun l'eventuala vokalo preiranta; generale, *i* od *u* finala di radiki izolita (qui existas kom vorti autonoma anke sen sufixi e dezinenci, ex.: *tu*, *du*) ne formacas diftongo kun la vokalo sequanta di eventual elementi adjuntita, sufixi o dezinenci (ex.: *tui*, *due*, *duezmi*), do esas konsiderenda quale se ol esus skribita kun signo di tremao (¨); se l'unesma de du vokali kontigua havas signo di tremao (¨), ol nultempe formacas diftongo kun la vokalo sequanta, do la du vokali ne apartenas a la sama silabo.

Morfologio

RADIKI E DERIVO

La radiki povas esar verbala o ne verbala: le unesma genitas verbi ed expresas ago o stando; le duesma ne genitas verbi se ne per l'adjunto di sufixi.

La radiki verbala formacas, ultre verbi, substantivi indikanta l'ago o la stando expresata da la radiko.

Substantivo kun radiko verbala, t. e. qua expresas ago o stando, evidente darfas divenar verbo.

Substantivo kun radiko ne verbala, t. e. qua ne expresas ago o stando, ne darfas nemediate divenar verbo, sen adjunto di sufixi.

Substantivo darfas divenar adjektivo qua signifikas "qua esas… (lo expresata dal substantivo)".

Adjektivo darfas divenar substantivo qua indikas ento qua posedas la qualeso expresata dal adjektivo, nome qua indikas "ta qua o to quo esas…". Tala substantivo povas indikar sive persono, sive bestio, sive kozo konkreta, ma ne la qualeso abstrakta, qua esas expresata necese per l'adjunto dil sufixo *-es(e)-*. On darfas uzar (ne necese) sufixi anke por l'ento, por specigar ka lu esas persono, bestio o kozo, exemple por indikar kozo konkreta uzesas la sufixo *-itat-*, quan on darfas remplasigar per *-ï-* kande lo judikesas konvenanta; por vidar omna sufixi koncerne co, lektez plu sube la parto titulizita "GENRO".

VORTI KOMPOZITA PER PLURA RADIKI

La radiki di substantivi, verbi, adjektivi, adverbi e prepozicioni darfas esar kombinata por formacar vorti kompozita.

KONJUGO DI LA VERBI

AKTIVO	PASIVO
Infinitivo prezenta: *ama-**re***	Infinitivo prezenta: ***esere** ama-**ti***
Indikativo prezenta: *ama-**t***	Indikativo prezenta: ***eset** ama-**ti***
Indikativo imperfekta: *ama-**ba***	Indikativo imperfekta: ***eseba** ama-**ti***
Indikativo pasinta: *ama-**(v)i***	Indikativo pasinta: ***ese(v)i** ama-**ti***
Indikativo futura: *ama-**rà***	Indikativo futura: ***eserà** ama-**ti***
Optativo prezenta: *ama-**se***	Optativo prezenta: ***esese** ama-**ti***
Kondicionalo prezenta: *ama-**rïa***	Kondicionalo prezenta: ***eserïa** ama-**ti***
Probablesalo prezenta: *ama-**rase***	Probablesalo prezenta: ***eserase** ama-**ti***

Imperativo prez. singulara: (***vol-***, ***vole-*** o ***volèn***) *ama-***0**

Imperativo prez. plurala: (***vol-***, ***vole-*** o ***volèn***) *ama-**te***

Participo: *ama-**nti***	Participo: *ama-**ti***

Participo substantiva: *ama-**nte***

Gerundio: *ama-**ndo***

Participo substantiva: *ama-**te***

Gerundio: ***esendo** ama-**ti*** (*ama-**sendo***)

La participo e gerundio, relate la tempo, esas generala, e povas uzesar kande la tempo ne esas definita. Por specigar la tempo, on povas uzar la formi determinanta:

AKTIVO

Participo samtempa: *ama-**nti***, *ama-**nte***

Participo antea: ***aventi** ama-**to*** (*ama-**venti***), *ama-**vente*** [netr.: *veni-**ti***, *veni-**te***]

Participo posa: *ama-**turi***, *ama-**ture***

PASIVO

Participo samtempa: ***esenti** ama-**ti*** (*ama-**senti***), *ama-**sente***

Participo antea: *ama-**ti***, *ama-**te***

Participo posa: ***eseturi** ama-**ti*** (*ama-**seturi***), *ama-**seture***

On darfas adjuntar ante la formo dil imperativo la prefixo *vol-* o *vole-*, o l'adverbo *volèn*, *volem* o *volemèn*.

On formacas la tempi antea per uzar la verbo "avere" kombinata kun formo specala di participo: olca formacesas per adjuntar a la radiko dil verbo la dezinenco *-to*. Exemple: "*Jo manjat*" -> "*Jo avet manjato*"; "*Jo manjaba*" -> "*Jo aveba manjato*", e. c. On atencez ne konfundar la verbo *avere* a la verbo *abere*: ca lasta indikas posedo, kontre ke *avere* ne havas propra signifiko autonoma, ma nur uzesas kom elemento di formo verbala analizala, t. e. por formacar la tempi antea kun la "participo specala"; anke olca devas ne konfundesar a la normala participo (kun la finaji *-ti*, *-te*): la participo specala (kun la finajo *-to*) havas signifiko nur kombinita kun la verbo *avere*.

On darfas formacar la tempi antea anke per insertar la sufixo *-ve-* inter la radiko e la dezinenco. Exemple: "*Jo manjat*" -> "*Jo manjavet*"; "*Jo manjaba*" -> "*Jo manjaveba*", e. c. Ica sistemo sintezala esas abreviuro di la formo analizala expozita antee.

On obtenas la formi pasiva per uzar la verbo *esere* kombinata kun la participo pasiva (kun la finajo *-ti*); ma ne en la formi dil imperativo, nam ol ne existas en la pasivo. Exemple: "*On manjat le frute*" -> "*Le frute eset manjati*"; "*On manjaba le frute*" -> "*Le frute eseba manjati*", e. c.

On darfas obtenar la formi pasiva anke per insertar la sufixo *-se-* inter la radiko e la dezinenco. Exemple: "*On manjat le frute*" -> "*Le frute manjaset*"; "*On manjaba le frute*" -> "*Le frute manjaseba*", e. c. Ica sistemo sintezala esas abreviuro di la formo analizala expozita supere.

Por formacar la tempi progresala e la tempi posa, on uzas la formi dil verbo *esere* e la participi samtempa (*-nti*) e posa (*-turi*), rispektive.

La verbi netransitiva formacas la participo antea per *-ti* vice *-venti*.

Nur de la verbi havanta *e* quik ante la dezinenco *-re* dil infinitivo (mem se la *e* apartenas a sufixo e ne a la radiko) on darfas despozar la *e*, ma nur se on ne produktas konfundi. En la vorti ube on supresis la *e*, l'acento originala ne diplasesas, ecepte en la kazo ke la *e* supresita havis l'acento: ca-kaze on diplasas l'acento a la silabo nemediate preiranta.

La *e* ne darfas esar despozata se quik ante olu esas un de la vokali *a*, *e*, *i*.

La verbo ne varias segun la diferanta personi, do la subjekto di la frazo sempre esas expresenda, ecepte en l'imperativo, por qua on konsideras sempre kom subjekto la duesma persono, singulara o plurala depende de la dezinenco verbala.

UZO DI LA MODI VERBALA

La modo kondicionala uzesas en amba termini di frazaro hipotezala, same kam en Ido, do per ol on tradukas anke la subjuntivo di nia lingui en propoziciono kondicionala.

La modo optativa uzesas kande la verbo expresas ideo di volo, ol korespondas al subjuntivo exhortala di nia lingui; kande kontree nia subjuntivo ne expresas ideo di volo, ol tradukesas per l'indikativo, quale en Ido.

Por expresar, difere, l'ideo di direta impero o demando, on uzas l'imperativo, quale en nia lingui.

La modo probablesala expresas probableso, hipotezo, e korespondas al futuro uzata en tala kazi en ula lingui natural. Exemple en l'Italiana: "*A quest'ora già starà dormendo*" (= "*Ye ca kloko lu forsan ja es dormanta*").

La participo, relate la tempo, esas generala, quale on ja dicis, e povas uzesar kande la tempo ne esas definita ma anke kande la tempo esas prezenta en l'aktivo o pasinta en la pasivo.

SUBSTANTIVI

Li havas la dezinenco *-e* en la singularo ed *-es* en la pluralo; li recevas *-en* en la singularo ed *-ens* en la pluralo kande li esas komplemento direta e preiras la subjekto od esas kun subjekto tacata.

PRONOMI

Li havas la dezinenco *-o* en la singularo ed *-os* en la pluralo; li recevas *-on* en la singularo ed *-ons* en la pluralo kande li esas komplemento direta e preiras la subjekto od esas kun subjekto tacata. La pronomi *tu* e *nus* havas *u* vice *o* (*nus* havas la *u* pro ke ol kontenas la senco di *tu*), e la pronomo *on* ne havas dezinenco, pro ke ol esas nek singulara nek plurala, ma havas nombro nedeterminita.

ADJEKTIVI

Li havas la dezinenco *-i* e ne konkordas pri la nombro kun la substantivo quan li akompanas; tamen en la pluralo li recevas la dezinenco *-is* kande li ne akompanas substantivi o kande li akompanas substantivi nevariebla; pluse, anke kande li ne akompanas substantivi (od akompanas nomi nevariebla), li recevas la dezinenci -*in* ed *-ins* rispektive en la singularo ed en la pluralo kande li esas komplemento direta e preiras la subjekto od esas kun subjekto tacata.

GENRO

L'adjektivi ne varias segun la genro. La substantivi e la pronomi povas specigar la genro per la sufixo *-ü-* por la maskulalo ed *-a-* por la feminalo, kande li indikas rispektive persono o bestio maskula o femina; por specigar nur ke li indikas persono, sen specigar la sexuo, on povas aplikar la substantivo *ome* pos la radiko, e por specigar nur ke li indikas bestio on povas aplikar la sufixo *-esti-*; kontree por specigar ke li indikas kozo, objekto determinita, ensemblo od asociuro, on povas uzar la sufixo *-ï-* o la sufixo *-itat-*.

Kande la dezinenco *-e* dil substantivi preiresas dal sufixo *a* o dal sufixo *ü*, ol darfas esar omisata; ca-kaze l'acento diplasesas, e la sufixo *ü* perdas la signo di tremao (¨) e skribesas *u*. Exemple: *germanüe, germanae* -> *germanu, germana* (kun l'acento tonika sur l'unesma *a*).

ARTIKLI

L'artiklo definita esas *le* (chanjebla a *l'* per l'eliziono) e l'artiklo nedefinita esas *en*. Oli amba esas nevariebla. Tamen l'artiklo *le* havas la pluralo *les* uzenda exkluzive kande ol akompanas nomi (sen adjektivi) qui ne havas formo plurala, t. e. nomi stranjera, nomi propra o familio-nomi. Analoge l'artiklo *en* havas la pluralo *ens* uzenda en la sama kazi, t. e. nur kun nomi nevariebla.

ADVERBI

Kande li derivesas del adjektivi e del substantivi, on obtenas li de ici chanjante rispektive la dezinenci *-i* ed *-e* a la dezinenco *-emèn*. De la verbi on formacas adverbi chanjante *-re* ad *-emèn* ed insertante fakultative la sufixo *-nti-* o *-tion-* quik ante la dezinenco. La verbi havanta *e* ante *-re* darfas esar privacata de la *e* por la formaco dil adverbi, analoge a to quo eventas por la derivo di substantivi ed adjektivi e por la formi ipsa dil konjugo verbala. Por formacar adverbi de la prepozicioni, la dezinenco *-emèn* adjuntesas a li, sen supreso di elementi.

La dezinenco *-emèn* darfas esar simpligata ad *-èn* (per prenar la duesma parto) o ad *-em* (per prenar l'unesma parto).

On darfas formacar adjektivi del adverbi kun dezinenco per la chanjo di *-emèn / -èn / -em* ad *-i*, e del adverbi sen dezinenco per l'adjunto di *-i*.

De la radiko *kuant-* dil adjektivo e dil pronomi questionala di quanteso *kuanti*, *kuantos* e *kuanta* on obtenas anke l'adverbo questionala *kuantèn* ("quante").

L'adverbo questionala *eske* (od *esk*) ne esas tradukebla aden omna lingui, ed uzesas komence di la frazi questionala qui ne havas ja adjektivo, pronomo od adverbo questionala. Ol korespondas al expresuro Franca "*est-ce que*", al vorto Esperantala "*ĉu*" ed al Idala "*kad*".

KONTREAJI

On darfas formacar la kontreajo di vorto prepozante ad ita la prefixo *dis-*.

PRONOMI NEDETERMINITA

La dezinenco *-a* aplikita a radiki di pronomi indikas ento nedeterminita, generala. Ex.: *ista* (pronomo demonstrativa) = *co, ca kozo, ca fakto*.

Anke la pronomi di ca speco recevas *-n* kande li esas komplemento direta e preiras la subjekto od esas kun subjekto tacata; kontree li ne recevas *-s*, ne havante formo plurala pro sua ipsa naturo nedeterminita e generala.

PRONOMI PERSONALA

1^ persono singulara *jo* = *me*	plurala *nos* = *ni* (on povas specigar la *ni inkluziva* per *nus*)
2^ persono singulara *tu* = *tu*	plurala *vos* = *vi*
3^ p. singulara epicena *lo* = *lu*	plurala epicena *los* = *li*
3^ p. singulara maskula *lüo* = *ilu*	plurala maskula *lüos* = *ili*
3^ p. singulara femina *lao* = *elu*	plurala femina *laos* = *eli*
3^ p. singulara neutra *lïo* = *olu*	plurala neutra *lïos* = *oli*
3^ p. singulara reflektiva *so* = *su*	plurala reflektiva *sos* = *su* (kande ol esas plurala)

3^ p. nepersonala *on* = *onu*

3^ p. neutra relatanta fakto *la* = *lo*

Ne existas formi di politeso ("vu"), on dicas "tu" ad omni.

ADJEKTIVI E PRONOMI POSEDALA

Li formacesas de la pronomi personala per adjuntar a li la dezinenco *-i*. Do li esas: *joi, tui, loi, lüoi, laoi, lïoi, soi, oni, nosi, nusi, vosi, losi, lüosi, laosi, lïosi, sosi*.

Difere de multa lingui Europana ed artificala, l'adjektivi posedala esas preirata dal artikli sive definita sive nedefinita, pro ke ica uzo esas plu logikal e racionala.

ADJEKTIVI NOMBRALA

La nombri kardinala esas:

0 *zer* 1 *un* 2 *du* 3 *tre* 4 *kuar* 5 *cin* 6 *seix, sei-* 7 *set, sete-* 8 *ot, oto-* 9 *nou* 10 *dec, deci-* 100 *cent, centi-* 1000 *mil* 1.000.000 *milion* od *un milione* 1.000.000.000 *miliard* od *un miliarde*

e pose la nombri depos 2 adavane kombinesas kun *-ilion(e)* ed *-iliard(e)*.

La nombri kombinesas inter li adicionante e multiplikante l'uni l'altri.
Kande li adicionesas on adjuntas *e* meze, ex.: 14 (dek-e-quar) *dec e kuar* o *decekuar*.
Diferante, kande li multiplikesas, li skribesas sempre unionita, ex.: 80 (okadek) *otodec*, mem kun la formi *milion* e *miliard*, ma ne kun *milione* e *miliarde*, qui esas reala substantivi nedependanta e recevas anke la pluralo per *-s*.
La nombri 6, 7 ed 8 havas duesma formo uzata kande li sequesas da *dec*, *cent*, *mil*, *milion* e *miliard*; la duesma formo di 10 e 100 uzesas kande ici preiras *mil*, *milion* e *miliard*.

L'acento tonika sur omna nombri kardinala, anke le kombinita (ecepte *milione, miliarde* e le kompozita kun *-ilione* ed *-iliarde*), esas sempre sur la lasta silabo, difere de la cetera vorti.

La nombri ordinala formacesas de le kardinala per adjunto di la dezinenco *-ezmi*.

ADJEKTIVI E PRONOMI DEMONSTRATIVA

L'adjektivi esas *ili* ita, *isti* ica, *tali* tala, *mezmi* sama. Li recevas la *n* dil komplemento direta segun la cirkonstanci explikita antee en la paragrafo dil adjektivi.

La pronomi esas *ilo*, *isto*, *mezmo* e recevas la sufixi di genro pri qui on traktis supere. La formi plurala esas rispektive *ilos*, *istos*, *mezmos*. Anke ici povas recevar la *n* dil komplemento direta segun lo dicita pri la pronomi.

La pronomo *ila* signifikas "to", "ta afero", "ta fakto", *tala* "tala afero", *le mezma* "lo sama", "la sama afero" e ne havas la formo plurala, dum ke povas recevar anke li la *n*, quale on ja explikis.

ADJEKTIVI E PRONOMI RELATIVA

Li esas simetra kun le demonstrativa. L'adjektivo esas *ki*. La pronomo esas *ko* (kun la pluralo *kos*) e por indikar kozo nedefinita *ka*, t. e. "quo". La pronomi *ko*, *kos* e *ka* per l'adjunto di *n* povas divenar rispektive *kon*, *kons* e *kan* segun lo explikita en la paragrafo dil substantivi e dil pronomi.

Pluse esas l'adjektivo *kali* "quala" e la pronomo *kala* "quala" referata ad afero; li uzesas precipue korelate kun la korespondanta demonstrativi *tali* e *tala* rispektive. La pronomo *kala* povas recevar la *n* dil komplemento direta segun la regulo generala dil pronomi e dil substantivi.

L'adjektivi e la pronomi relativa di quanteso esas *kanti* quanta, *kantos* quanti e *kanta* quanto; anke ca pronomi povas recevar la *n*; li esas uzata precipue korelate kun *tanti*, *tantos* e *tanta* rispektive.

ADJEKTIVI E PRONOMI QUESTIONALA

Anke ici esas simetra kun le demonstrativa. L'adjektivo esas *kui*. La pronomo esas *kuo* (kun la pluralo *kuos*) e por indikar kozo nedefinita *kua (?)*, t. e. "quo?".

Pluse *kuali* e *kualo, kualos* esas le questionala qui signifikas "quala, quali", e *kuala* signifikas "quala kozo".

Le questionala di quanteso esas l'adjektivo *kuanti* "quanta" e la pronomi *kuantos* "quanti" e *kuanta* "quanto".

Kompreneble le questionala povas recevar la *n* dil komplemento direta segun la generala regulo.

ADJEKTIVI E PRONOMI NEDEFINITA

L'adjektivi nedefinita havas logikale la dezinenco *-i* quale l'altra adjektivi. Li esas:

alii altra	*alki* ula
caki singla	*cetri* cetera
ipsi ipsa	*kelki* kelka
muci multa	*nuli* nula
omni omna	*pluri* plura
poki poka	*sevri* nombroza, multega
tanti tanta	*unkui* irga

Ici darfas divenar adverbi per la chanjo di la dezinenco *-i* ad *-emèn* / *-èn* / *-em*.

La korespondanta pronomi nedefinita havas la sama dezinenci di l'altra pronomi traktita, nome la dezinenco *-o* (pluralo *-os*) por la personi o kozi determinita, e la dezinenco *-a* (sen pluralo) por la kozi nedeterminita.

L'adverbo *mucèn*, kande ol akompanas adjektivi o plusa adverbi, darfas recevar la formo *mui*, plu kurta.

L'adverbo *tantèn*, analoge, kande ol akompanas adjektivi o plusa adverbi, darfas recevar la formo plu kurta *tam*.

L'adjektivo *unkui* referesas a nomo o pronomo augmentante olua nedeterminiteso e donante ad ol signifiko generala; l'adverbo *unkuèn* referesas a konjunciono od adjektivo o plusa adverbo kun la sama funciono.

GENITIVO DI LA PRONOMI

On ja vidis la formaco dil adjektivi posedala de la pronomi personala: ici, per l'adjunto di *-i*, divenas adjektivi posedala, qui darfas konsideresar kom genitivi di la pronomi personala.

Analoge, la genitivo generale di omna pronomi esas formacata per l'adjunto di *-i* a li: exemple, de la pronomo relativa *ko* darfas formacesar *koi*, qua signifikas *de ko (= di qua)*. Ica genitivi havas la sama funciono dil adjektivi, pro to li traktesas ed uzesas kom tala. Ex.: *le koi mesaje (= la mesajo di qua*, *di qua la mesajo)*, quale *le tui mesaje (= tua mesajo)* e *le beli mesaje (= la bela mesajo)*.

La *-i* adjuntita dil genitivi di la pronomi (inkluze la *-i* dil adjektivi posedala) ne formacas diftongo kun l'eventuala vokalo antea.

KONJUNCIONI

La konjuncioni maxim uzata esas:

e e, ed

kantèn quante

komo quale

o o, od

uen kande

gar pro ke

ke ke

ma ma

si se

uve ube

PREPOZICIONI

a a (skopo di la ago, movo a loko)

ain aden (movo)

ante ante

at an

bak dop

cet ecepte

ad ye (tempo det. o punto spacala preciza)

alor lor

apud apud, proxim

bai da (aganto)

ce che

cir pri (temo)

cirkum cirkum

cis cis

da de (deveno, komenco, partitivo)

de di (elizionebla: *d'*)

di de (ol indikas mezuro, quanteso)

dum dum

entro en (ne plu tarde kam)

ester exter (eso)

ex ek (movo, materio, partitivo)

far for

fronte avan

in en (eso)

inter inter

kontre kontre

kortu segun

kum kun (kuneso, uniono, maniero)

later flanke di

lun alonge

malgrad malgre

mid per (moyeno)

ne en, pri (restrikto, kulpo, merito)

par tra

pe po (distributiva)

po pos

por pro (kauzo)

preter preter

pro por (avantajo, skopo)

sen sen

sted vice

super super (ne kontakte)

sur sur (kontakte)

til til

trans trans

ulter ultre

under sub

ver vers

De la prepozicioni on darfas formacar adverbi, adjektivi e substantivi, per l'adjunto di la rispektiva dezinenci *-emèn* (*-èn*, *-em*), *-i* ed *-o*, ma ne verbi.

Pluse la prepozicioni darfas uzesar kom prefixi.

PREFIXI

bak- (por verbi e substantivi) signifikas "retro-", "retroe"

bo-	(por substantivi)	indikas parenteso aquirita per mariajo (e korespondas en Ido al prefixo *bo-*)
des-	(por verbi)	indikas separo o distributo (e korespondas en Ido al prefixo *dis-*)
dis-	(por adj., verbi, subs., pron.)	indikas la kontreajo (e korespondas en Ido al prefixo *des-*)
eks-	(por substantivi ed adjektivi)	indikas to quo o ta qua antee esis… (e korespondas en Ido al prefixo *ex-*)
ge-	(por substantivi)	indikas amba sexui (e korespondas en Ido al prefixo *ge-*)
iper-	(por verbi)	indikas ago intensa, exajerata (e korespondas en Ido al sufixo *-eg-* aplikata a verbi)
mi-	(por substantivi ed adjektivi)	indikas la duimo o "duime" (e korespondas en Ido al prefixo *mi-*)
mis-	(por verbi, subs., adj.)	indikas eroro en la ago o kozo o qualeso (e korespondas en Ido al prefixo *mis-*)
para-	(por substantivi)	indikas instrumento por la shirmo kontre… (e korespondas en Ido al prefixo *para-*)
per-	(por verbi)	signifikas "komplete", "integre" (e korespondas en Ido al prefixo *par-*)
pre-	(por verbi e substantivi)	signifikas "antee" od indikas to quo preiras (e korespondas en Ido al prefixo *pre-*)
pseudo-	(por substantivi)	signifikas "falsa" (e korespondas en Ido al prefixo *pseudo-*)

re-	(por verbi)	indikas l’itero di ago (e korespondas en Ido al prefixo *ri-*)
ske-	(por substantivi ed adjektivi)	indikas to quo o ta qua esos future… (e ne havas korespondanto en Ido)
sub-	(por verbi)	indikas ago atenuata, signifikas “… poke” (e korespondas en Ido al sufixo *-et-* aplikata a verbi)

SUFIXI

-a-	(por substantivi e pronomi)	indikas la sexuo feminala dil individuo expresata da la radiko (e korespondas en Ido al sufixo *-in-*, al prefixo *e-* aplikata al pronomi personala ed al prefixo *el-* aplikata al pronomi demonstra-tiva e relativa)
-ac-	(por substantivi)	formacas la pejorativo (e korespondas en Ido al sufixo *-ach-*)
-ad-	(por substantivi)	indikas drinkajo obtenita per la suko dil frukto expresata dal substantivo (e ne havas korespondanto en Ido)
-äi-	(por substantivi)	indikas persono karakterizata da, objekto kontenanta partale od arboro di frukto (e korespondas en Ido al sufixo *-ier-*)

-a(ji)-	(de substantivi a verbi)	indikas ago exekutata per o ligita a la substantivo (e korespondas en Ido al sufixo *-ag-*)
-al-	(de substantivi ad adjektivi)	signifikas "di to quon expresas la substantivo" (e korespondas en Ido al sufixo *-al-*)
-an-	(por substantivi)	indikas habitanto, naskinto di loko o membro di grupo (e korespondas en Ido al sufixo *-an-*)
-ari-	(por substantivi)	indikas grupo formacita da to quon expresas la substantivo (e korespondas en Ido al sufixo *-ar-*)
-astr-	(de subs. od adj. ad adj.)	signifikas "quale, simila ad, di la naturo di" (e korespondas en Ido al sufixo *-atr-*)
-bl-	(de verbi ad adjektivi)	indikas posibleso subisar l'ago dil verbo (e korespondas en Ido al sufixo *-ebl-*)
-de-	(por verbi)	indikas stando od ago iterata o longigata dum la tempo (e korespondas en Ido al sufixo *-ad-*)
-dor-	(de verbi a substantivi)	indikas instrumento por exekutar o qua exekutas l'ago dil verbo (e korespondas en Ido al sufixo *-il-* ed al sufixo *-er-* uzata por indikar kozi)
-dur-	(de verbi a substantivi)	indikas la produkturo dil ago dil verbo (e korespondas en Ido al sufixo *-ur-*)

-e-	(de substantivi ad adjektivi)	signifikas "kun la koloro od aspekto extera di" (e korespondas en Ido al sufixo *-e-*)
-ed-	(por substantivi)	indikas quanto kontenata o kontenebla en (e korespondas en Ido al sufixo *-ed-*)
-(e)rï-	(de verbi o subs. a subs.)	indikas establisuro ube on exekutas l'ago od on vendas to quon expresas la radiko (e korespondas en Ido al sufixo *-eri-*)
-es(e)-	(de adjektivi a substantivi)	indikas la qualeso abstrakta di to quon expresas l'adjektivo (e korespondas en Ido al sufixo *-es-* aplikata ad adjektivi)
-esk-	(de substantivi ad adjektivi)	signifikas "simila a ti di", "en la maniero uzata da, en" (e korespondas en Ido al unionuro de sufixi *-al-atr-*)
-esti-	(por pronomi e substantivi)	indikas ke la pronomo o la substantivo relatas bestio (e kun la pronomi personala, demonstrativa e relativa korespondas en Ido al prefixi *o-* ed *ol-* kande oli es uzata por indikar bestio o bestii)
-estr-	(por substantivi)	indikas la chefo di loko o di asociuro (e korespondas en Ido al sufixo *-estr-*)

-et-	(por adjektivi)	formacas l'atenuanto, signifikas "poke…" (e korespondas en Ido al sufixo *-et-* aplikata ad adjektivi)
-ez-	(por substantivi)	indikas la linguo parolata da populo od en loko (e ne havas korespondanto en Ido)
-ezim-	(por adjektivi nombrala)	formacas la nombri fracionala de le kardinala (e korespondas en Ido al sufixo *-im-*)
-ezm-	(por adjektivi nombrala)	formacas la nombri ordinala de le kardinala (e korespondas en Ido al sufixo *-esm-*)
-ga-	(por verbi)	signifikas "igar exekutar o igar subisar l'ago dil verbo" (e korespondas en Ido al sufixo *-ig-* aplikata a radiki verbala)
-i-	(por substantivi)	indikas teritorio o stato, naciono di (e korespondas en Ido al sufixo *-i-* ma ne tote, nam en Ido ol ne uzesas por formacar nomi di nacioni de la nomi di olia habitanti)
-ï-	(por pronomi e substantivi)	indikas ke la pronomo o la substantivo relatas kozo (e korespondas en Ido al sufixo *-aj-* aplikata a radiki nomala, al prefixo *o-* aplikata al pronomi personala ed al prefixo *ol-* aplikata al pronomi demonstrativa e relativa)

-id-	(por substantivi)	indikas la decendanto de (e korespondas en Ido al sufixo *-id-*)
-idza-	(de substantivi a verbi)	signifikas "provizar per" (e korespondas en Ido al sufixo *-iz-*)
-ier-	(por substantivi)	indikas recipiento konteniva l'objekto o l'objekti (e korespondas en Ido al sufixo *-uy-*)
-ifer-	(de substantivi ad adjektivi)	signifikas "qua portas to quon expresas la substantivo" (e kelke korespondas en Ido a *-if-ant-*, *-if-er-*)
-ifika-	(de substantivi a verbi)	signifikas "produktar to quon expresas la substantivo" (e korespondas en Ido al sufixo *-if-*)
-im-	(por adjektivi)	formacas la superlativo (e korespondas en Ido al sufixo *-eg-* aplikata ad adjektivi)
-in-	(por substantivi)	formacas la diminutivo (e korespondas en Ido al sufixo *-et-* aplikata a substantivi)
-iski-	(de adj. o subs. a verbi)	signifikas "divenar to quon expresas la radiko" (e korespondas en Ido al sufixo *-esk-* aplikata ad adjektivi e substantivi)

-ist-	(por substantivi)	indikas ta qua havas la profesiono ligita a la radiko o simple kustumas uzar lo indikata da la radiko, o ta qua sequas religio, doktrino, penso-skolo, movemento (e kelke korespondas en Ido al sufixo *-ist-*)
-itat-	(de adjektivi a substantivi)	indikas kozo qua posedas la qualeso dil adjektivo (e korespondas en Ido al sufixo *-aj-* aplikata ad adjektivi)
-ivr-	(de subs. ad adj. o subs.)	signifikas "qua kustumas manjar to quon expresas la substantivo" (e korespondas en Ido al sufixo *-ivor-*)
-iza-	(de adj. o subs. a verbi)	signifikas "igar divenar to quon expresas la radiko" (e korespondas en Ido al sufixo *-ig-* aplikata ad adjektivi e substantivi)
-izm-	(por substantivi)	indikas religio, doktrino, penso-skolo relatanta (e korespondas en Ido al sufixo *-ism-*)
-nd-	(de verbi ad adjektivi)	indikas obligo subisar l'ago dil verbo (e korespondas en Ido al sufixo *-end-*)
-ofil-	(por substantivi)	indikas l'amatoro di (e ne havas korespondanto en Ido)
-ofob-	(por substantivi)	indikas individuo qua pavoras pri (e ne havas korespondanto en Ido)

-ofon-	(por substantivi)	indikas persono qua parolas o komprenas la linguo di la populo o di la lando expresata da la radiko (e ne havas korespondanto en Ido)
-ol-	(por substantivi)	indikas exemplero yuna di (e korespondas en Ido al sufixo *-yun-*)
-ometr-	(por substantivi)	indikas instrumento qua mezuras lo expresata dal radiko (e ne havas korespondanto en Ido)
-on-	(por substantivi)	formacas l'augmentativo (e korespondas en Ido al sufixo *-eg-* aplikata a substantivi)
-op-	(por adjektivi nombrala)	formacas la nombri distributiva de le kardinala (e korespondas en Ido al sufixo *-op-*)
-oz-	(de substantivi ad adjektivi)	signifikas "kun to quon expresas la substantivo" (e korespondas en Ido al sufixo *-oz-*)
-s(e)-	(de verbi a substantivi)	indikas l'ago dil verbo turnita al pasivo (e korespondas en Ido al sufixo *-es-* aplikata a radiki verbala)
-tari-	(de verbi a substantivi)	indikas persono a qua esas direktata l'ago (e korespondas en Ido al sufixo *-ari-*)
-t-ï-	(de verbi a substantivi)	indikas kozo qua subisas l'ago dil verbo (e korespondas en Ido al unionuro de sufixi

		-at-aj- od al sufixo *-aj-* kande olca signifikas *-at-aj-*)
-tind-	(de verbi ad adjektivi)	signifikas "digna subisar l'ago dil verbo" (e korespondas en Ido al sufixo *-ind-*)
-(t)ing-	(de verbi od adj. ad adj.)	indikas persono kun karaktero inklinita exekutar l'ago od esar lo expresata da la radiko (e korespondas en Ido al sufixo *-em-* od ad *-es-em-*)
-tiv-	(de verbi ad adjektivi)	indikas posibleso exekutar l'ago dil verbo (e korespondas en Ido al sufixo *-iv-*)
-tor-	(de verbi a substantivi)	indikas persono qua kustumas exekutar l'ago dil verbo, mem se pro profesiono; ol anke darfas remplasar la participo se la tempo esas nedeterminita (e kelke korespondas en Ido al sufixo *-er-* uzata por indikar personi)
-(t)ori-	(de verbi o subs. a subs.)	indikas loko ligita ad ago od a kozi (e korespondas en Ido al sufixo *-ey-*)
-ü-	(por substantivi e pronomi)	indikas la sexuo maskulala dil individuo expresata da la radiko (e korespondas en Ido al sufixo *-ul-*, al prefixo *i-* aplikata al pronomi personala ed al prefixo *il-* aplikata al pronomi demonstrativa e relativa)

-uc-	(por substantivi)	formacas la vorto karezanta (e korespondas en Ido al sufixo *-et-* nur en ula kazi)
-un-	(por substantivi)	indikas unajo, elemento di ensemblo, parto di toto (e korespondas en Ido al sufixo *-un-*)
-upl-	(por adjektivi nombrala)	formacas la nombri multiplikera de le kardinala (e korespondas en Ido al sufixo *-opl-*)
-ut-	(de substantivi ad adjektivi)	signifikas "qua havas granda la kozo expresata da la radiko" (e ne havas korespondanto en Ido)

PREFIXI KUN SUFIXI

Ultre l'afixi ordinara, esas prefixi uzenda simultane kun sufixi; li esas varianti di sufixi ja vidita, ed ulfoye rezultas konvenanta.

a-…-a-	(de adj. o subs. a verbi)	esas varianto di la sufixo *-iza-*; ol povas anke prenar la formo *r-…-a-* (e korespondas en Ido al sufixo *-ig-* aplikata ad adjektivi e substantivi)
in-…-i-	(de adj. o subs. a verbi)	esas varianto di la sufixo *-iski-* (e korespondas en Ido al sufixo *-esk-* aplikata ad adjektivi e substantivi)

DERIVO DI SUBSTANTIVI DE VERBI E KONTREE

Por formacar, de verbi, substantivi indikanta ago o stando, ante omno on extraktas la radiko dil verbo supresante del infinitivo la dezinenco *-re*; pose on adjuntas la sufixo *-tion-* o *-nti-* (o *-ment-*) e la dezinenco *-e*, o direte la dezinenco *-e*. De ta substantivi esas posibla derivar adjektivi ed adverbi per chanjar la dezinenco.

Por formacar substantivi indicanta l'ago pasiva, pluse on insertas quik pos la radiko la sufixo *-se-*.

Quale ja explikite en la parto koncernanta la konjugo di la verbi, nur de la verbi havanta *e* quik ante la dezinenco *-re* dil infinitivo (mem se la *e* apartenas a sufixo e ne a la radiko) on darfas despozar la *e*, sive en la vorti derivita de la verbi sive en la formi ipsa dil konjugo; ma nur se on ne produktas konfundi. En la vorti ube on supresis la *e*, l'acento originala ne diplasesas, ecepte en la kazo ke la *e* supresita havis l'acento: ca-kaze on diplasas l'acento a la silabo nemediate preiranta.

La *e* ne darfas esar despozata se quik ante olu esas un de la vokali *a*, *e*, *i*.

Por retroformacar verbi de substantivi indikanta ago o stando, on eliminas la dezinenco *-e* e l'eventuala sufixo *-tion-* o *-nti-* (o *-ment-*); se lo restanta finas per un de la vokali *a*, *e*, *i*, on adjuntas direte la dezinenco dil verbo (*-re* por l'infinitivo), altre on adjuntas *e*, e pose la dezinenco dil verbo, ex.: *derivatione -> deriva-re*; *korespondentie -> koresponde-re*; *solutione -> solu-e-re*; *embrase -> embras-e-re*; *kise -> kis-e-re*.

KELKA EXEMPLI DI VORTI FORMACITA PER AFIXI

oranjade – oranjo-drinkajo

frutiere – fruktuyo

Angleze – Angla (linguo)

subridere – ridetar

belese – beleso

fotokopiadore – fotokopiilo

dormitorie – dormeyo

donatarie – donacario

kreativi – kreiva

analizandi – analizenda

kontadore – kontilo

modernizare – modernigar

lavabli – lavebla

facilimi – facilega

vokablarie – vortaro

anulare – nuligar

reinverdire – riverdeskar

martelare – martelagar

alongare – longigar

novitate – novajo

frutifikare – fruktifar

kostrutore – konstruktero

ivernali – vintrala

REMARKO PRI LA FORMACO

Me volas ke vi atencez la lasta exemplo, nam me sucesis trovar bona solvuro por la problemo dil instrumenti, nome: la sistemo por derivar la verbi del instrumenti.

Esperanto derivas li direte, sen uzar afixi, ma co produktas problemo por la substantivi indikanta l'agi, qui mustas prenar la sufixo *-ad-* mem se li ne indikas agi longigata dum la tempo:

martelo (instrumento) > *marteli* (verbo) > *martelado* (ago).

Ido derivas la verbo nedirete, uzante la sufixo *-ag-*, e co esas plu reguloza e ciencala:

martelo (instrumento) > *martelagar* (verbo) > *martelago* (ago);

tamen la verbo esas plu pezoza.

En Eurikide me prizentas la sistemo:

martele (instrumento) > *martelare* (verbo) > *martelatione* (ago)

qua esas simila al sistemo di Ido (mem se lo ne semblas), ma on obtenas verbo plu lejera e naturala, ed anke la nomo dil ago esas kelke plu naturala. Lo esas simil ad Ido pro ke la duesma *a* di *martel**a**re* esas sufixo!

Nam onu havas: *martel-e* > *martel-a-re* > *martel-a-tion-e*. Per la sufixo *-a-* on kreas nova radikalo *martela-* qua ne plus esas konfundebla kun l'instrumento *martel-e*, nam ol ne plus perdas la *a* por formacar la nomo dil ago.

Tale on povas formacar anke irga altra verbo, ed on ne plus bezonas derivar l'instrumento de la verbo, quale en Ido *brosar* > *brosilo*, ma on sempre povas agar lo kontrea, nam per ica sistemo on reguloze obtenas verbi lejera e naturala havante anke nomi lejera e naturala por l'instrumenti; en tal maniero onu havas en Eurikide:

brose (instrumento) > *brosare* (verbo) > *brosatione* (ago);

kroke (instrumento) > *krokare* (verbo) > *krokatione* (ago);

ed cetero.

LEXIKO

LA MONATI

Januarie, febrarie, martie, aprile, mäie, junie, julie, agoste, setembre, otobre, novembre, decembre.

LA DII DI LA SEMANO

Lunedïe, martedïe, merkridïe, jovedïe, vendredïe, samedïe, dominke.

DICIONARIO IDO-EURIKIDE

A

a, ad *a*
abasar *juizare*
abelo *abeile*
abolisar *abolire*
abrikoto *albrikoke*
absenta *absenti*
acensar *asendere*
acesar *acedere*
ad *a*
aden (movo) *ain*
adjektivo *adjetive*
adjuntar *ajuntare*
admaxime *kalmostem*
adminime *kallistem*
adoptar *adotare*
adreso *adrese*
adverbo *averbie*
aero *aire*
afero *afere*
afisho *afikse*
afixo *afikse*
afliktar *afligere*
aforismo *aforizme*

agar *ajire*
agar per artifico *artificere*
aglo *aigle*
agosto *agoste*
ajornar *prorogare*
aktiva *ativi*
"allô" (inter.) *al-lo*
almonar *alimoznare*
alo *ale*
alonge *lun*
alta *alti*
altra *alii*
amar *lovere*
amba *ambi*
amiko *amike, frende*
amorar *amare*
ampla *ampli*
amuzar *divertire*
an *at*
analizar *analizare*
anciena *vëii*
Angla *Angli*
angoranta *angustiati*
angorar *esere angustiati, angustiasere*
angorigar *angustiare*
angoro *angustiase*
anhelar *ansmare*
animalo *animale*
anjelo *anjele*
anke *tambèn*
ankore *stil*
anmo *anme*; *spirte*
anonima *anonmi*
ante *ante*
antea *antei*
antee *anteèn*
antiqua *antikui*
anuncar *anuncare*
aparar *aparire*
apartenar *apartenere*
apene *apene*
apertar *aprire*
aplastar *aplastare*
aprilo *aprile*
aprobar *aprobare*
apud *apud*
apuda *apudi*
apude *apudèn*
aquo *akue*
arboro *arbre*
arivar *arivare*
arjento *arjente*
artificala *artificali*
artifico *artificee, artifice*
artifico, agar per - *artificere*
artifico, ta qua agas ulo per - *artificente*
artificoza *artificozi*
artiklo *artikle*
arto *arte*
asemblar, kolektar *koletare*
askoltar *eskultare*
astmo *astme*
astonar *stupere*
atencar *atentere*
atentar *atentare*
audar *audire*
auroro *aurore*
automobilo *automoble, auto*
autonoma *autonmi*
autoro *autore*
autuno *autumne*
avan *fronte*
avana *frontei*
avane *fronteèn*
azurea *azuri, blüi*

B

babilar *catare*
balde *sun*
banano *banane*
basa *basi*
batar, frapar *batere*
batisto *kambrïe*
bazo *baze*
bela *beli*
bestio *bestie*
bezonar *necesitare*
biblioteko *biblioteke*
biro *biere*
bitra *amargi*
blanka *blanki*
blato *kukarace*
blogo *bloge*
bloko *bloke*
blokusar *blokare*
blua *blüi, azuri*
boko *boke*
bona *boni*
botelo *boteile*
brandio *brandie*
brosar *brosare*
brosilo *brose*
bruisar *bruitere*
brular (tr.) *brulare* (tr.)
bul-plumo *bire*
butro *butre*
buxo *bokse*

C

ca *isti, isto*
celar *celare*
celebrar *celebrare*
ceno *esene*
cent *cent*
centro *centre*
certa *certi*
certena *certeni*
cetera *cetri*
chagrenar *displejere, tristesere*
chagreno *displeje, displejee, tristese*
chambro *kamere*
chanjar (tr. e intr.) *canjare*
chao (til rivido) *cao*
chapelo *kapele*

chapitro *kapitle*
charjar *carjare*
che *ce*
Chiniana *Cini*
chokolado *cokolate*
cielo *cele*
ciel-skrapero *gratacele*
cienco *siense*
cirklo *cirkle*
cirkum *cirkum*
cirkume (adv.) *cirkumèn*
cis *cis*
co *ista*
"coca-cola" (drinkajo) *koke*

D

da (aganto) *bai*
danjero *perikle*
dankar *gratire*
danko (inter.) *gratie, graties*
darfar *mëiere*
de (mezuro) *di*
de (partit., deveno) *da, ex*
debar *debere*
decembro *decembre*
decensar *desendere*
deceptar *decepere*
deduktar *deducere*
defensar *defendere*
defiar *desfiare*
dek *dec*
deklinar (gramat.) *deklinare*
delikata *faini*
delirar *delirare*
demandar *petere*
demonstrar *probare*
dento *dente*
deprenar, despozar *rimovere*
derivar *derivare*
desaparar *disaparire*
desero *desere*
desfacila *disfacili*
deskriptar *deskrivere*
desquietesar *esere preokupati, preokupasere, preokupare so*
desquietigar *preokupare*
devar *debere*
dextra *destri*
dezinenco *dezinense*
dezirar *deziderare*
deziregar *anelare*
di (aparteno) *de*
dicar *dicere*
dicionario *vokablarie, uordarie*
dicipulo *diciple*
diferanta *diversi, diferenti*
diferar *diferere*
diftongo *diftonge*
digna *digni*
dimezo *merije, dïemedie*
dio *jorne*
direciono *diretione*
direktar *dirigere*
direkto *dirige, dirigetione*
direta *direti*
disho *dixe*
disko *diske*
diskursar *diskurere*
diskurso *diskure*
do *pues, ergo*
docar *docere*
dokumento *dokumente*
dolca *dulci*
dolorar *esere doleti, dolesere*
dolorigar *dolere*
doloro *dolese*
domo *kase*
donacar *donare*
donar *givere*
donar la graco *gnadere*
dop (prep.) *bak*
dopa *baki*
dope (adv.) *bakèn*
dormar *dormire*
dorso *dorse*
dotajo *dote*
dotar *dotidzare*
drapo *drape*
drinkar *bevere*
du *du*
dum *dum*
durar *kontinuare*
durstar *sitire*
dursto *sitio, sititione*

E

e, ed *e*
e ne (pos altra nego) *ni*
ecepte *cet*
ed cetero (e. c.) *e cetra (e c.)*
edifikar *edifkare*
efekto *efete*
egala *eguali*
ek (materio) *ex*
ek (movo) *ex*
ek (partitivo) *ex, da*
ekirar *exire* (netr.)
ekonomio *ekonomïe*
el(u) *lao*
elaborar (pri komputeri*) *komputare*
elektar *elegere*
elemento *elemente*
eli *laos*
elia *laosi*
elua *laoi*
embarkar *embarkare*
embracar *embrasere*
embraco *embrase*
en (eso) *in*
en (ne pos ula termino) *entro*
en (restrikto) *ne*
enirar *entrare* (netr.)

enorma *makrimi*
enoyigar *borire*
enrejistrar *enrejistrare*
equinoxo *ekuinotie*
equivalar *ekuivalere*
eriko *erike*
erorar (pri ulo) *erare (alka)*
esar *esere*
esar (en ula loko, existar) *der esere, deresere*
esforcar *esfortsare*
Esperanto *Esperanto*
esperar *esperare*
esto *este*
etajo *etaje*
etero *etre*
euro* *euro*
eventar *okurere*
eventuala *eventuali*
evidenta *evidenti*
exakta *eksati*
exemple (ex.) *eksemplèn (eks.)*
exemplo *eksemple*
existar *eksistere*
exkluzar *esklüere*
expektar *espetare*
experiencar *esperiere*
experienco *esperientie*
explikar *esplikare*
exportacar *esportare*
expresar *esprimere*
exter (eso) *ester*

F

facar *facere*
facila *facili*
fairo *foke*
fako *setione*
fakto *fakte*
falar *kadere*
famo *fame*
fasko *bunde*
fatigesar *fatigare*
faxar* *faksare*
faxe* *faksaèn, faksationèn*
faxilo* *faksadore*
faxo* *faksatione*
faxuro* *faksadure*
februaro *febrarie*
felica *felici*
femino *femne*
fenestro *uindöue, fenestre*
ferio *fiere*
fero *fere*
feroca *feroci*
festo *feste*
fidar *fidare*
fido *fidantie*
“file” *faile*
filio *filie*
filmo *filme*
filo *file*
finar *finire*
fisho *fixe*
fixa *fiksi*
flanke *lateremèn*
flanke di *later*
flanko *latere*
flava *flavi*
floro *flore*
fluar *flüire*
flugar *volare*
fluvio *fluvie*
foko *fokuse*
fono *fone*
for *far*
fora *fari*
fore *farèn*
foresto *foreste*
forketo *forkete*
formacar *formare*
formiko *formike*
formo *forme*
forsan *potser*
fortuno *fortune*
forumo *fore*
fotografar *fotografare*
fotografarto *fotografaarte*
fotografilo *fotografadore*
fotografuro *fotografadure, foto*
fotokopiar *fotokopiare*
fotokopiilo *fotokopiadore*
fotokopio *fotokopiatione*
fotokopiuro *fotokopiadure*
foxo *fokse*
foyo *vese*
fragmento *fragmente*
Franca *Franci*
frapar (an la pordo) *toktokare*
frapar, batar *batere*
fratino *germana*
frato *germane*
fratulo *germanu*
frazo *fraze*
fritar *fridjere*
frolar *frolare*
frukto *frute*
frukto o semino di leguminoso *legume*
futura *futuri*
futuro *future*

G

gardar *gardare*
gardeno *gardene*
gaya *gäii, alegri*
genero *genere*
genitar *genire*
genitivo *genitive*
genitoro *genitore*
genro *genere*
Germana *Alemani*
giganto *gigante*
glacio *glace*
glaso *glase*

glorio *glorie*
gracio *grasie*
graco *gnade*; donar la -
gnadere
gramatiko *gramare*
granda *makri*
grantar *koncedere*
gratitudo *gratese*
gratitudoza *grati*
gratular *kongratulare*
grava *gravi*
griza *grisi*
guidar *guidare*
gustar *gustare*

H

habitar *lojare*
haltigar *stopere*
haro *kapile*
havar *abere*
havar pasiono (pri)
pasionere (a)
hazardo *randome*
hela (lumozeso, koloro)
laiti
helpar *auksiliare*
herbo *erbe*
heroeno *eröine*
hiere *äier*
hike *ir*
hirundo *suolöue, ironde*
Hispana *Ispani*
historio *istorie*
hodie *oje*
hoko *kroke*
hola *cao*
homo *ome*
hom-paro *kuple*
honoro *onore*
horizonto *orizonte*
horlojo *oreloje*
horo *ore*
hotelo *otele*
humida *umidi*
hundo *kanie*
hungrar *famere*
hungro *famee, fametione*

I

ibe *der*
ica *isti, isto*
ico *ista*
ideo *idee*
Ido *Ido*
igar (divenigar) *rendere*
igar (kun verbi) *makere*
il(u) *lüo*
ili *lüos*
ilia *lüosi*
ilua *lüoi*
imperar *imperare*
imperativo *imperative*
imperfekto *imperfete*
importacar *emportare*
importar *importare*
impozar *imponere*
impresar *impresionare*
imprimar *imprimere*
indikar *indikare*
indulgar *gnadere*
indulgo *gnade*
infanto (qua ne parolas)
infante
infanto (qua parolas) *bimbe*
infinitivo *infinitive*
informar *informare*
infre, sube *ju*
inkluzar *inklüere*
insertar *inserire*
instanto *istante*
instruktar *istruere*
instrukto *istrutione*
instrumento *istrumente*
insulo *izle*
intelektar *inteligere*
intencar *intendere*
inter *inter*
interesar *interesare*
inventar *inventare*
invitar *invitare*
ipsa *ipsi*
irar *vadere*
irga *unkui*
ita *ili, ilo*
Italiana *Itali*
ito *ila*
izolar *izolare*

J

ja *ja*
januaro *januarie*
Japoniana *Japani*
jokar *skertsare*
jolia *jolïi*
jornesko *albe, dïiskie*
jorno *dïe*
jovdio *jovedïe*
joyar *jöire*
julio *julie*
junio *junie*
juntar *juntare*
jus *just*
justa *djusti*

K

ka, kad *esk(e)*
kafeino *kafëine*
kafeo *kafee*
kakao *kakae*
kalkular *kalklare*
kalma *kalmi*
kam *kuam*
kambiar *skambiare*
kamizo *kamise*
kande (konj.) *uen*

kande? (adv.) *kuitempem?*
kano *kane*
kansono *kansone*
kantar *kantare*
kaoso *kaose*
kapo *kape*
kaptar *kapturare*
kara *keri*
karezar *karesere*
karezo *karese*
kargar *kargare*
karno *karne*
kaso *kaixe*
kastelo *kastle*
kato *kate*
kauzo *rizone*
kavalo *kavale*
kayero *kuaderne*
kazo *kaze*
ke (konj.) *ke*
kelka *kelki*
kelka, ula (~) (art.) *en*
kin *cin*
kisar *kisere*
kiso *kise*
klamar *klamare*
klara *klari*
klefo *klave*
kliktar (senco komputerala*) *klikare, klikere*
klimato *klime*
klozar *kludere*
kokaino *kokäine*
kokao *kokae*
kolda *fridi*
kolektar *koletare*
kolino *koline*
koloro *kolore*
kom *kal*
komencar *komencare*
komentar *komentare*
komercar *komercere*
kompano *kompanie*
komparar *komparare*
komplemento *komplemente*
kompleta *kompleti*
komplexa *kompleksi*
komprar *komprare*
komprenar *komprendere*
komuna *komuni*
komunikar *komunikare*
konceptar *koncepere*
koncepto *koncepte*
koncernar *koncernere*
koncesar *koncedere*
konciar *konsiere*
koncienco *konsiense*
koncio *konsientie*
kondicionalo *konditionale*
kondicionar *konditionere*
kondiciono *konditione*
konfidar *konfiare*
konfrontar *konfrontare*
konfundar *konfundere*
konjugar *konjugare*
konocar *konosere*
konsiderar *konsiderare*
konsilar *konsiliare*
konsonanto *konsonante*
konstitucar *kostituere*
konstituco *kostitutione*
konstruktar *kostruere*
konstrukto *kostrutione*
konsultar *konsultare*
kontanto (pekunio) *kaxe*
kontar *kontare*
kontenajo *kontenete*
kontenar *kontenere*
kontenilo *kontenedore, kontenente*
kontestar *kontestare*
kontesto *kontestatione*
kontigua *kontigui*
kontinua *kontinueli*
kontre *kontre*
kontree (adv.) *kontreèn, stedèn*
konversar *konversare*
konverso *konversatione*
koordinar *koordinare*
kopiar *kopiare*
koquar *kocere*
kordio *kordie*
kordo *korde*
korekta *koreti*
korespondar *korespondere*
koro *kore*
korpo *korpe*
kovrar *kovrire*
kozo *koze*
krayono *lapise*
krear *kreare*
kredar *kredere*
krepuskulo *krepuskle, naitiskie*
kristalo *kristale*
Kristo *Kriste*
Kristonasko *Kristenaske*
krumplar *krumplare*
kuliero *kucare*
kultelo *kultele*
kun (kuneso, uniono, maniero) *kum*
kunligar *kumligare*
kuntexto *konteste*
kurar *korere*
kurioza *kuriozi*
kurta *brevi*
kushar *kolkare*
kushar su (pri la suno) *okazere*
kustumar *solitare*
kustumeskar *esere abituati, abituasere*
kustumigar *abituare*

L

la *le*
labio *labie*

laborar *lavorare*
laika *läii*
lakrimo *larme*
lakto *milke*
lango *lengue*
larja *uaidi*
lasar *lasare*
lasta (pasinta) *lasti*
latero *latere*
lavao *lave*
lavar *lavare*
le *les*
leda *ugli*
ledro *kuorie*
legumo *ortalise*
lejera *legeri*
lektar *lejere*
lenso *lentie*
lenta *lenti*
lernar *aprendere*
letro *letre*
levar *levare, suizare*
lexiko *leksike*
li *los*
lia *losi*
libera *liberi*
libro *libre*
ligar *ligare*
ligno *ligne*
limono *lemone*
lineo *linie*
linguo *bable, lingue*
listo *leiste*
litero *litere*
livar *kitere*
logotipo* *logotipe, logo*
lojar *domiciliare*
loko *loke*
lokusto *lokuste*
longa *longi*
lor *alor*
lore *lor, alorem*
lu *lo*
lua *loi*
lucio *ezoke*
ludar *jokare*
lumar *lucere*
lumo *luce, lucee*
lumoza *lucenti, lucozi, luceozi*
lundio *lunedïe*
luno *lune*

M

ma *ma*
maestro *magistre*
magiala *majïali*
magio *majïe*
maizo *maise*
mala *mali*
malgre *malgrad*
maniero *mode*
manjar *manjare*
manuo *manue*
marchar *marcare*
mardio *martedïe*
mar-hundo *sile*
maro *mare*
martelo *martele*
marto *martie*
masajar *masajare*
masajo *masajae*
maskulo *maskle*
mastro *maistre*
matino *matine*
matro *madre*
maxim *most*
maxima *mosti*
maximo *moste*
mayo *mäie*
me *jo*
mea *joi*
meditar *meditare*
mem *iven, sogar*
mem ne, anke ne *tampok*
memorar *memorare*
mencionar *mensionare*
mento *mente*; *spirte*
merkurdio *merkridïe*
mesajo *mesaje*
mesonar *segare*
meza *medii*
mezo *medie*
mielo *miele*
mikra *mikri*
mikrega *mikrimi*
mil *mil*
miliardo *miliarde*
miliono *milione*
milito *guere*
min *men*
minim *list*
minima *listi*
minimo *liste*
minus *minus*
miraklo *mirakle*
misterio *misterie*
mixar *mixere*
moderna *moderni*
modifikar *modifkare*
modifiko *modifkae, modifkatione*
modifikuro *modifkadure*
modo *faxione*
mola (ex. karno) *tendri*
mola (ex. kuseno) *softi*
monato *mense*
mondo *munde*
monto *monte*
montrar *mostrare*
morge *kras*
mortar *morire*
moskito *moskite*
motivo *motive*
movar *movere*
moyeno *möiene*
mulduro *moulde*
muliero *domne*
multa *muci*
multe *mucèn*

multega *sevri*
multi *mucos*
multo *muca*
muro *mure*
musho *moske*
muziko *muzike*

N

naciono *natione*
naiva *ingenui*
nam *enim*
naskar *naskere*
natar *natare*
naturala *naturali*
naturo *nature*
nazo *naze*
ne *no*
ne dankinda *nula por ka, nula ne ka (= der eset nula por / ne ka tu debet gratire)*
nebulo *neble*
necesa *necesari*
nek… nek *ni… ni*
neklara *oskuri*
nesto *nide*
neta *neti*
netransitiva *notransitivi*
nexta* *nesti*
ni *nos, nus*
nia *nosi, nusi*
nigra *neri*
nivar *nivere*
no *no*
nokto (pos noktomezo) *noite*
nokto (tempo obskura) *naite*
noktomezo *naitemedie*
nomar *nomnere*
nombro *nombre*
nome *nomnèn, nomneèn*
nomesar *esere nomneti, nomnesere*
nomizar *nomnidzare*
non *nou*
nordo *norde*
normo *norme*
nova *novi*
novembro *novembre*
nu *uel*
nuanco *nuanse*
nubo *nube*
nuda *nudi*
nula *nuli*
nulo *nula*
nultempe *never, nulitempem*
nulu *nulo*
numero *numbre*
nun *nu*
nur *solemèn*

O

o, od *o*
objekto *objete*
obskura (lumozeso, koloro) *darki*
obstaklo *ostakle*
obtenar *otenere*
ocidar *cidere*
od… od *aut… aut*
odiar *odiare*
odorar *odorere*
ofensar *ofendere*
ofte *oftèn*
ok *ot*
okaziono *okazione*
oktobro *otobre*
okul-frapar *aparixere*
okulo *okle*
ol(u) *lïo*
olda *oldi*
oleo *oile*
oli *lïos*
olia *lïosi*
olim *olim*
olua *lïoi*
omna *omni*
omni *omnos*
omno *omna*
on(u) *on*
ondo *onde*
onua *oni*
optativo *otative*
or *or*
oranjo *oranje*
ordinar *ordinere*
orelo *orikle*
origino *origine*
oro *aure*
ortografio *ortografie*
ovo *ove*

P

paco *pace*
pagino *paje*
pajo *padje*
palaco *palase*
palmo *palme*
pano *pane*
papero *papere*
paragrafo *paragrafe*
pardonar *perdonare, pergivere, eskuzare*
pardonez *eskuza*
paro *paire, due*
parolar *parlare*
participo *participie*
parto *parte*
pasajanto *pasajente*
pasajar *pasajere*
pasajo *pasaje, pasajee*
pasar *pasare*
pasinta *pasati*
pasinto *pasate*

pasiono (pri) *pasione (a)*;
havar - (pri) *pasionere (a)*
pasionoza (pri) *pasionenti (a)*
pasiva *pasivi*
Pasko *Paskue*
patato *patate dulci*
patro *padre*
pavorar *pavere*
pazar *pasere*
pazo *pase*
peco *piese*
pekunio *dinare*
pelo *skine*
pensar *pensare*
per (moyeno, instrum.) *mid*
perdar *perdere*
permisar *permisere*
persono *persone*
petroselo *persile*
pezar *pezare*
pezoza *lurdi*
piktar *pinjere*
pipro *pepre*
piro *pire*
placo *platse*
plajo *plaje*
plana *plani*
plear *plëiere*
plena *pleni*
plezar *plezere*
plezuro *pleje, plejee*; sentar - *plejere*
pliz* (~ voluntez) *pliz*
plorar *plorare*
plu *plu*
plumo *plume*
plura *pluri*
plurala *plurali*
plus *plus*
plusa *plusi*
pluse *plusèn, ulterèn*

pluvar *pluvere*
po *pe*
poemifar *poezïere*
poemo *poeme*
poetino *poeta*
poeto *poete*
poetulo *poetu*
poezio *poezïe*
poka *poki*
poke *pokèn*
poki *pokos*
poko *poka*
pomo *aple*
ponderar *vigere, pezere*
populo *pople*
por *pro*
pordo *porte*
por exemplo, kom exemplo *pro eksemple (p. e.), kal eksemple (k. e.)*
porko *porke*
portar (duktar, enduktar) *ducere*
portar (transportar) *portare*
pos (prep.) *po*
posa *poi*
posdimezo *pomerije, podïemedie*
pose (adv.) *poèn*
posedar *posedere*
posho *taxe*
posh-telefonilo *radietelefone*
posibla *posibli*
posto *poste*
postular *eksigere*
potato *patate*
povar *potere*
pozar *ponere*
precipua *meini*
preferar *preferire*
prefixo *prefikse*
prenar *prendere*
prenar tirante *traere*

prepoziciono *prepozitione*
preske *kuasèn*
preter *preter*
preterito *preterte*
prezenta *prezenti*
prezento *prezente*
pri (merito, kulpo, restrikto) *ne*
pri (temo) *cir*
printempo *primavere*
privata *privati*
prizar *laikere*
prizentar *prizentare*
pro *por*
pro ke, nam *gar*
pro quo? *por kua?*
probabla *probabili*
probar (facar) *träiere*
probar (ulo) *testare*
problemo *probleme*
produktar *producere*
profitar *profitare*
profunda *profondi*
progresar *progredire*
promenar *promenare*
pronomo *pronomne*
pronta *pronti*
pronuncar *pronuncare*
propoziciono *propozitione*
prosperar *prosperare*
proverbo *proverbie*
proxim *apud*
proxima *apudi*
proxime *apudèn*
pruvar *probare*
publika *publiki*
puero *puere*
pulco *pulce*
pulsar *pelere*
punisar *punire*
punto *punte*
pupilo *pupile*
putrinta *putridi*

Q

qua (adj. question.) *kui*
qua (pron. question.) *kuo*
qua (pron. rel.) *ko*
quala *kali*
quala? *kuali?*
quale (konj.) *komo*
quale? (adv.) *kuimodem?*
quankam *kuankuam*
quanta *kanti*
quanta? *kuanti?*
quante (konj.) *kantèn*
quante? (adv.) *kuantèn?*
quanteso *kuantese*
quar *kuar*
questionar *kuestionere*
questionaro *kuestionarie*
qui (pron. question.) *kuos*
qui (pron. rel.) *kos*
quik *kuik*
quo (pron. question.) *kua*
quo (pron. rel.) *ka*
quoniam* *kuoniam*

R

raciono *ratione*
radiko *radike*
radio *radie*
rapida *celeri, veloci*
ravisar *encantare*
reala *reali*
recenta *recenti*
recevar *recevere*
reda *rubri*
referar *riferire*
reflektar (meditar) *meditare*
reflektar (pri spegulo e sim.) *rifletere*
regardar *guardare*
regnar *reinere*
regresar *regredire*
regretar *regretere*
regulo *regle*
rejino *rega, reinetora*
rejo *rege, reinetore*
rejulo *regu, reinetoru*
relatar *relare*
remarkar *notisere*
remplasar *remplasare*
renkontrar *inkontrare*
renuncar *renuncare*
renversar *renversare*
renversebla *renversabli*
respektar *rispetare*
respondar *respondere*
restar *restare*
reto *rete*
revizar *revizire*
revizo *revizie*
rezervar *rezervare*
rezonar *rationare, rationajire*
ridar *ridere*
ridetar *subridere*
riproduktar *reproducere*
riskar *riskare*
risko *riskae, riskatione*
rispektiva *respetivi*
rivero *rivre*
rivo *ufere*
rizo *rise*
rolo *role*
rosmarino *rozmere*
roto *rote*
rozo *roze*
ruptar *rompere*

S

sablo *sable*
salado *salade*
salo *sale*
salono *salone*
saltar *saltare*
salutar *salutare*
salvar *salvare*
salvio *soje*
sama *mezmi*
santa *santi*
sapono *sapone*
saporar *saporere*
sat, sat multe *bastantem*
sat multa *bastanti*
saturdio *samedïe*
savar *sapere*
savar (plus infinitivo: esar kapabla) *savere*
se *si*
segun (prep.) *kortu*
sekreta *sekreti*
sekretajo *sekrete*
sekura *sekuri*
selektar *selgere*
semaforo *semafre*
semano *semane*
semblar *paresere*
sempre *semper, omnitempem*
sen *sen*
senco *sentide*
sendar *mitere*
senso *sense*
sentar *sentire*
sentar plezuro *plejere*
sep *set*
septembro *setembre*
sequar *sekuere*
serchar *sercare*
serena *sereni*
sezono *sezone*
sidar *sedere*
siglar *sigelare*
signifikar *signifkare*
signo *signe*
siklo *fose*
silabo *silabe*
silencar *silere*
silenco *silentie*

silko *silke*
silo *siloe*
simila *simili*
simpla *simpli*
singla *caki*
singla (sola) *singli*
singulara *singlali*
sinistra *sinistri*
sinso *uëie, sanse*
sintezar *sintezare*
siorino *seniora*
sioro *seniore*
siorulo *senioru*
sis *seix*
sistemo *sisteme*
sito*, situitajo *site*
situar *sitidzare*
sive… sive *et… et*
sizar *atrapare*
skopo *skope*
skribar *skrivere*
sola *soli*
sole *solemèn*
solstico *solstitie*
solvar *soluere*
somero *verane*
sonar *sonare*
sonigar *sonagare*
sonjar *soniare*
sorcar *encantare*
sordida *sutsi*
sparar *ekonomizare*
speco *spece*
spegulo *spekle*
spektar *spetare*
spirito *spirte*
spontana *sponti*
spozo *spoze*
spumo *xaume*
standar *estare*
startar *startere*
stelo *stele*
stepo *stepe*
strado *strade*
stranja *stranji*
streta *streti*
studiar *studiare*
su *so, sos*
sua (sing.) *soi*
sua (plur.) *sosi*
sub *under*
suba *underi*
sube, infre *ju*
subita *sudeni*
subite *sudenèn*
subjekto *subjete*
subordinar *subordinare*
substantivo *sustantive*
substitucar *sustituere*
substituco *sustitutione*
sucesar en, pri *reusire*
suciar *esere preokupati, preokupasere, preokupare so*
suciigar *preokupare*
sudo *sude*
sudorifar *sudare*
sudoro *sudadure*
suficanta, sat multa *bastanti*
suficar *bastare*
suficante *bastantem*
sufixo *sufikse*
sukro *sukre*
sundio *dominke*
sun-kusho *okaze*
suno *solie*
super (prep.) *super*
supera *superi*
suplemento *suplemente*
supo *supe*
supozar *suponere*
supre, supere (adverbo) *su*
sur (prep.) *sur*
surprizar *sorprendere*
sustenar *rejere*
susurar *susurare*
sutar *kusire*

T

ta *ili, ilo*
tablo *table*
tacar *tacere*
tala *tali*
tale *istimodem, sik*
tam *tam*
tamen *tamen*
tandem *tandem*
tanta *tanti*
tante *tantèn*
tarde *tardèn*
tasko *taske*
t. e. = to esas *i. e.* = *ista eset, ila est*
telefonar *telefonare*
telefonilo *telefone*
televizion-aparato *televizidore*
televizion-kamero *kamerae, kame*
televiziono *televizie*
temo *teme*
templo *temple*
tempo *tempe*
tenar *tenere*
tenebro *tembre*
tenera *tendri*
tentar *tentare*
teo *tee*
tero *tere*
texto *teste*
til *til*
til rivido *til revide*; *cao*
timiano *tomile*
tirar *tirare*
titulo *title*
to *ila*
to esas (t. e.) *ila est (i. e.), ista eset (i. e.)*
tota *toti*

tra *par*
tradukar *traducere*
trans *trans*
transitiva *transitivi*
tre *mui*
tremao *diereze*
trezoro *tezore*
tri *tre*
trista *tristi*
tro, tro multe *tropèn*
tro multa *tropi*
tro multi *tropos*
trompar *trompare*
trovar *trovare*
truifar *percare, trüifikare*
truizar *percare, trüidzare*
truo *trüe, percadure*
tu *tu*
tua *tui*
tuko *drape*
turnar *turnere*
tushar *tucere*

U

ube (konj.) *uve*
ube? (adv.) *kuilokem?*
ucelo *birde, ucele*
ula *alki*
uli *alkos*
ulo *alka*
ultima* *ultimi*
ultra *plusi, ulteri*
ultre (prep.) *ulter*
ulu *alko*
un *un*
urbo *citie*
urso *bere*
utila *utli*
uzar *uzare*

V

vakua *vakui*
valorar *valere*
variar *variare*
varma *varmi*
vartar *vartere*
venar *venire*
vendar *vendere*
venerdio *vendredïe*
ventar *ventere*
vento *vente*
vera *veri*
verbo *verbe*
verda *verdi*
verko *verke*
vers (prep.) *ver*
versimila *versimili*
versiono *versione*
vertikala *vertikali*
vertixo *vertice*
vespero *vespre, sere*
vesto *vestite*
vetero *meteo*
vi *vos*
via *vosi*
vice *sted*
vidar *videre*
vidar televizione *televizire*
vinagro *vinegre*
vinkar *vinkere*
vino *vine*
vintro *iverne*
violo *viole*
viro *vire*
vitro *vitre*
vivar *vivere*
vizitar *vizitare*
voco *voce*
vokalo *vokale*
vokar *vokare*
volar *volere*
volfo *lupe*
vortaro *uordarie, vokablarie*
vorto *uorde, vokable*
votar *votare*
voyajar *viajare*
voyo *vïe*
vundar *vundere*

W

westo *ueste*

Y

ya *jast*
yaro *anue*
ye (tempo det. o punto
spac. preciza) *ad*
yen *eke*
yes *ies, sik*
yuna *jouni*
yuro *dreite*
yusta *iusti*

Z

zero *zer*

DICIONARIO EURIKIDE-IDO

A

a a, ad
abeile abelo
abere havar
abituare kustumigar

abituasere kustumeskar
abolire abolisar
absenti absenta
acedere acesar
ad ye (tempo det. o punto spac. preciza)
adjetive adjektivo
adotare adoptar
adrese adreso
afere afero
afikse afixo; afisho
afligere afliktar
aforizme aforismo
agoste agosto
äier hiere
aigle aglo
ain aden (movo)
aire aero
ajire agar
ajuntare adjuntar
akue aquo
albe jornesko
albrikoke abrikoto
ale alo
alegri gaya
Alemani Germana
alii altra
alimoznare almonar
alka ulo
alki ula
alko ulu
alkos uli
al-lo "allô" (inter.)
alor lor
alorem lore
alti alta
amare amorar
amargi bitra
ambi amba
amike amiko
ampli ampla
analizare analizar
anelare deziregar
Angli Angla
angustiare angorigar
angustiase angoro
angustiasere angorar
angustiati angoranta
animale animalo
anjele anjelo
anme anmo
anonmi anonima
ansmare anhelar
ante ante
anteèn antee
antei antea
antikui antiqua
anue yaro
anuncare anuncar
aparire aparar
aparixere okul-frapar
apartenere apartenar
apene apene
aplastare aplastar
aple pomo
aprendere lernar
aprile aprilo
aprire apertar
aprobare aprobar
apud apud; proxim
apudèn apude; proxime
apudi apuda; proxima
arbre arboro
arivare arivar
arjente arjento
arte arto
artificali artificala
artifice artifico
artificee artifico
artificente ta qua agas ulo per artifico
artificere agar per artifico
artificozi artificoza
artikle artiklo
asendere acensar
astme astmo
at an
atentare atentar
atentere atencar
ativi aktiva
atrapare sizar
audire audar
auksiliare helpar
aure oro
aurore auroro
aut… aut od… od
automoble, auto automobilo
autonmi autonoma
autore autoro
autumne autuno
averbie adverbo
azuri azurea, blua

B

bable linguo
bai da (aganto)
bak dop (prep.)
bakèn dope (adv.)
baki dopa
banane banano
basi basa
bastantem sat, sat multe, suficante
bastanti suficanta, sat multa
bastare suficar
batere batar, frapar
baze bazo
beli bela
bere urso
bestie bestio
bevere drinkar
biblioteke biblioteko
biere biro
bimbe infanto (qua parolas)
birde ucelo
bire bul-plumo
blanki blanka
bloge blogo
blokare blokusar

bloke bloko
blüi blua, azurea
boke boko
bokse buxo
boni bona
borire enoyigar
boteile botelo
brandie brandio
brevi kurta
brosare brosar
brose brosilo
bruitere bruisar
brulare (tr.) brular (tr.)
bunde fasko
butre butro

C

caki singla
canjare chanjar (tr. e intr.)
cao chao, til rivido; hola
carjare charjar
catare babilar
ce che
celare celar
cele cielo
celebrare celebrar
celeri rapida
cent cent
centre centro
certeni certena
certi certa
cet ecepte
cetri cetera
cidere ocidar
cin kin
Cini Chiniana
cir pri (temo)
cirkle cirklo
cirkum cirkum
cirkumèn cirkume (adv.)
cis cis
citie urbo
cokolate chokolado

D

da de (partit., deveno), ek (partitivo)
darki obskura (lumozeso, koloro)
de di (aparteno)
debere devar; debar
dec dek
decembre decembro
decepere deceptar
deducere deduktar
defendere defensar
deklinare deklinar (gramat.)
delirare delirar
dente dento
der ibe
der esere, deresere esar (en ula loko, existar)
derivare derivar
desendere decensar
desere desero
desfiare defiar
deskrivere deskriptar
destri dextra
deziderare dezirar
dezinense dezinenco
di de (mezuro)
dicere dicar
diciple dicipulo
dïe jorno
dïemedie dimezo
diereze tremao
diferere diferar
diftonge diftongo
digni digna
dïiskie jornesko
dinare pekunio
direti direta
diretione direciono
dirigere direktar
dirigetione direkto
disaparire desaparar
disfacili desfacila
diske disko
diskure diskurso
diskurere diskursar
displeje chagreno
displejee chagreno
displejere chagrenar
diversi diferanta
divertire amuzar
dixe disho
djusti justa
docere docar
dokumente dokumento
dolere dolorigar
dolese doloro
dolesere, esere doleti dolorar
domiciliare lojar
dominke sundio
domne muliero
donare donacar
dormire dormar
dorse dorso
dote dotajo
dotidzare dotar
drape drapo; tuko
dreite yuro
du du
ducere portar (duktar, enduktar)
dulci dolca
dum dum

E

e e, ed
e cetra (e c.) ed cetero (e. c.)
edifkare edifikar
efete efekto
eguali egala
eke yen
ekonomïe ekonomio

ekonomizare sparar
eksati exakta
eksemple exemplo
eksemplèn (eks.) exemple (ex.)
eksigere postular
eksistere existar
ekuinotie equinoxo
ekuivalere equivalar
elegere elektar
elemente elemento
embarkare embarkar
embrase embraco
embrasere embracar
emportare importacar
en (art.) (~) kelka, ula
encantare sorcar; ravisar
enim nam
enrejistrare enrejistrar
entrare (netr.) enirar
entro en (ne pos ula termino)
erare (alka) erorar (pri ulo)
erbe herbo
ergo do
erike eriko
eröine heroeno
esene ceno
esere esar
esere abituati kustumeskar
esere angustiati angorar
esere nomneti nomesar
esere preokupati desquietesar, suciar
esfortsare esforcar
esk(e) ka, kad
esklüere exkluzar
eskultare askoltar
eskuza pardonez
eskuzare pardonar
Esperanto Esperanto
esperare esperar
esperientie experienco
esperiere experiencar
espetare expektar
esplikare explikar
esportare exportacar
esprimere expresar
estare standar
ester exter (eso)
este esto
et… et sive… sive
etaje etajo
etre etero
euro euro*
eventuali eventuala
evidenti evidenta
ex ek (materio, movo, partitivo), de (partit., deveno)
exire (netr.) ekirar
ezoke lucio

F

facere facar
facili facila
faile "file"
faini delikata
faksadore faxilo*
faksadure faxuro*
faksaèn faxe*
faksare faxar*
faksatione faxo*
faksationèn faxe*
fakte fakto
fame famo
famee hungro
famere hungrar
fametione hungro
far for
farèn fore
fari fora
fatigare fatigesar
faxione modo
febrarie februaro
felici felica
femne femino
fenestre fenestro
fere fero
feroci feroca
feste festo
fidare fidar
fidatione fido
fiere ferio
fiksi fixa
file filo
filie filio
filme filmo
finire finar
fixe fisho
flavi flava
flore floro
flüire fluar
fluvie fluvio
foke fairo
fokse foxo
fokuse foko
fone fono
fore forumo
foreste foresto
forkete forketo
formare formacar
forme formo
formike formiko
fortune fortuno
fose siklo
foto fotografuro
fotografaarte fotografarto
fotografadore fotografilo
fotografadure fotografuro
fotografare fotografar
fotokopiadore fotokopiilo
fotokopiadure fotokopiuro
fotokopiare fotokopiar
fotokopiatione fotokopio
fragmente fragmento
Franci Franca
fraze frazo
frende amiko
fridi kolda

fridjere fritar
frolare frolar
fronte avan
fronteèn avane
frontei avana
frute frukto
futuri futura
future futuro

G

gäii gaya
gar pro ke, nam
gardare gardar
gardene gardeno
genere genero; genro
genire genitar
genitive genitivo
genitore genitoro
germana fratino
germane frato
germanu fratulo
gigante giganto
givere donar
glace glacio
glase glaso
glorie glorio
gnade graco; indulgo
gnadere donar la graco; indulgar
gramare gramatiko
grasie gracio
gratacele ciel-skrapero
gratese gratitudo
grati gratitudoza
gratie, graties danko (inter.)
gratire dankar
gravi grava
grisi griza
guardare regardar
guere milito
guidare guidar
gustare gustar

I

idee ideo
Ido Ido
i. e. = ista eset, ila est t. e. = to esas
ies yes
ila ito, to
ila est (i. e.) to esas (t. e.)
ili ita, ta
ilo ita, ta
imperare imperar
imperative imperativo
imperfete imperfekto
imponere impozar
importare importar
impresionare impresar
imprimere imprimar
in en (eso)
indikare indikar
infante infanto (qua ne parolas)
infinitive infinitivo
informare informar
ingenui naiva
inklüere inkluzar
inkontrare renkontrar
inserire insertar
inteligere intelektar
intendere intencar
inter inter
interesare interesar
inventare inventar
invitare invitar
ipsi ipsa
ir hike
ironde hirundo
Ispani Hispana
ista ico, co
ista eset (i. e.) to esas (t. e.)
istante instanto
isti ica, ca
istimodem tale
isto ica, ca
istorie historio
istruere instruktar
istrumente instrumento
istrutione instrukto
Itali Italiana
iusti yusta
iven mem
iverne vintro
izle insulo
izolare izolar

J

ja ja
januarie januaro
Japani Japoniana
jast ya
jo me
joi mea
jöire joyar
jokare ludar
jolii jolia
jorne dio
jouni yuna
jovedïe jovdio
ju infre, sube
juizare abasar
julie julio
junie junio
juntare juntar
just jus

K

ka quo (pron. rel.)
kadere falar
kafee kafeo
kafëine kafeino
kaixe kaso
kakae kakao
kal kom
kal eksemple (k. e.) kom exemplo

kali quala
kalklare kalkular
kallistem adminime
kalmi kalma
kalmostem admaxime
kambrïe batisto
kame televizion-kamero
kamerae televizion-kamero
kamere chambro
kamise kamizo
kane kano
kanie hundo
kansone kansono
kantare kantar
kantèn quante (konj.)
kanti quanta
kaose kaoso
kape kapo
kapele chapelo
kapile haro
kapitle chapitro
kapturare kaptar
karese karezo
karesere karezar
kargare kargar
karne karno
kase domo
kastle kastelo
kate kato
kavale kavalo
kaxe kontanto (pekunio)
kaze kazo
ke ke (konj.)
kelki kelka
keri kara
kise kiso
kisere kisar
kitere livar
klamare klamar
klari klara
klave klefo
klikare, klikere kliktar (senco komputerala*)
klime klimato
kludere klozar
ko qua (pron. rel.)
kocere koquar
kokae kokao
kokäine kokaino
koke "coca-cola" (drinkajo)
koletare asemblar, kolektar
koline kolino
kolkare kushar
kolore koloro
komo quale (konj.)
komencare komencar
komentare komentar
komercere komercar
kompanie kompano
komparare komparar
kompleksi komplexa
komplemente komplemento
kompleti kompleta
komprare komprar
komprendere komprenar
komputare elaborar (pri komputeri*)
komuni komuna
komunikare komunikar
koncedere grantar; koncesar
koncepere konceptar
koncepte koncepto
koncernere koncernar
konditionale kondicionalo
konditione kondiciono
konditionere kondicionar
konfiare konfidar
konfrontare konfrontar
konfundere konfundar
kongratulare gratular
konjugare konjugar
konosere konocar
konsiderare konsiderar
konsiense koncienco
konsientie koncio
konsiere konciar
konsiliare konsilar
konsonante konsonanto
konsultare konsultar
kontare kontar
kontenedore kontenilo
kontenente kontenilo
kontenere kontenar
kontenete kontenajo
kontestare kontestar
kontestatione kontesto
konteste kuntexto
kontigui kontigua
kontinuare durar
kontinueli kontinua
kontre kontre
kontreèn kontree (adv.)
konversare konversar
konversatione konverso
koordinare koordinar
kopiare kopiar
korde kordo
kordie kordio
kore koro
korere kurar
korespondere korespondar
koreti korekta
korpe korpo
kortu segun (prep.)
kos qui (pron. rel.)
kostituere konstitucar
kostitutione konstituco
kostruere konstruktar
kostrutione konstrukto
kovrire kovrar
koze kozo
kras morge
kreare krear
kredere kredar
krepuskle krepuskulo
kristale kristalo
Kriste Kristo
Kristenaske Kristonasko
kroke hoko
krumplare krumplar
kua quo (pron. question.)
kuaderne kayero

kuali? quala?
kuam kam
kuankuam quankam
kuantèn? quante? (adv.)
kuantese quanteso
kuanti? quanta?
kuar quar
kuasèn preske
kucare kuliero
kuestionarie questionaro
kuestionere questionar
kui qua (adj. question.)
kuik quik
kuilokem? ube? (adv.)
kuimodem? quale? (adv.)
kuirizonem? pro quo?
kuitempem? kande? (adv.)
kukarace blato
kultele kultelo
kum kun (kuneso, uniono, maniero)
kumligare kunligar
kuo qua (pron. question.)
kuoniam quoniam*
kuorie ledro
kuos qui (pron. question.)
kuple hom-paro
kuriozi kurioza
kusire sutar

L

labie labio
läii laika
laikere prizar
laiti hela (lumozeso, koloro)
lao el(u)
laoi elua
laos eli
laosi elia
lapise krayono
larme lakrimo
lasare lasar
lasti lasta (pasinta)
later flanke di
latere latero, flanko
laterèn flanke
lavare lavar
lave lavao
lavorare laborar
le la
legeri lejera
legume frukto o semino di leguminoso
leiste listo
lejere lektar
leksike lexiko
lemone limono
lengue lango
lenti lenta
lentie lenso
les le
letre letro
levare levar
liberi libera
libre libro
ligare ligar
ligne ligno
lingue linguo
linie lineo
lïo ol(u)
lïoi olua
lïos oli
lïosi olia
list minim
liste minimo
listi minima
litere litero
lo lu
logotipe, logo logotipo*
loi lua
lojare habitar
loke loko
lokuste lokusto
longi longa
lor lore
los li
losi lia
lovere amar
luce lumo
lucee lumo
lucenti lumoza
luceozi lumoza
lucere lumar
lucozi lumoza
lun alonge
lune luno
lunedïe lundio
lüo il(u)
lüoi ilua
lüos ili
lüosi ilia
lupe volfo
lurdi pezoza

M

ma ma
madre matro
magistre maestro
mäie mayo
maise maizo
maistre mastro
majïali magiala
majïe magio
makere igar (kun verbi)
makri granda
makrimi enorma
malgrad malgre
mali mala
manjare manjar
manue manuo
marcare marchar
mare maro
martedïe mardio
martele martelo
martie marto
masajae masajo
masajare masajar

maskle maskulo
matine matino
medie mezo
medii meza
meditare reflektar, meditar
mëiere darfar
meini precipua
memorare memorar
men min
mensionare mencionar
mense monato
mente mento
merije dimezo
merkridïe merkurdio
mesaje mesajo
meteo vetero
mezmi sama
mid per (moyeno, instrum.)
miele mielo
mikri mikra
mikrimi mikrega
mil mil
miliarde miliardo
milione miliono
milke lakto
minus minus
mirakle miraklo
misterie misterio
mitere sendar
mixere mixar
mode maniero
moderni moderna
modifkadure modifikuro
modifkae modifiko
modifkare modifikar
modifkatione modifiko
möiene moyeno
monte monto
morire mortar
moske musho
moskite moskito
most maxim
moste maximo
mosti maxima
mostrare montrar
motive motivo
moulde mulduro
movere movar
muca multo
mucèn multe
muci multa
mucos multi
mui tre
munde mondo
mure muro
muzike muziko

N

naite nokto (tempo obskura)
naitemedie noktomezo
naitiskie krepuskulo
naskere naskar
natare natar
natione naciono
naturali naturala
nature naturo
naze nazo
ne pri (merito, kulpo, restrikto), en (restrikto)
neble nebulo
necesari necesa
necesitare bezonar
neri nigra
nesti nexta*
neti neta
never nultempe
ni e ne (pos altra nego)
ni… ni nek… nek
nide nesto
nivere nivar
no ne; no
noite nokto (pos noktomezo)
nombro nombro
nomnèn, nomneèn nome
nomnere nomar
nomnesere nomesar
nomnidzare nomizar
norde nordo
norme normo
nos ni
nosi nia
notisere remarkar
notransitivi netransitiva
nou non
novembre novembro
novi nova
nu nun
nuanse nuanco
nube nubo
nudi nuda
nula nulo
nula por ka, nula ne ka (= der eset nula por / ne ka tu debet gratire) ne dankinda
nuli nula
nulitempem nultempe
nulo nulu
numbre numero
nus ni
nusi nia

O

o o, od
objete objekto
odiare odiar
odorere odorar
ofendere ofensar
oftèn ofte
oile oleo
oje hodie
okaze sun-kusho
okazere kushar su (pri la suno)

okazione okaziono
okle okulo
okurere eventar
oldi olda
olim olim
ome homo
omna omno
omni omna
omnitempem sempre
omnos omni
on on(u)
onde ondo
oni onua
onore honoro
or or
oranje oranjo
ordinere ordinar
ore horo
oreloje horlojo
origine origino
orikle orelo
orizonte horizonto
ortalise legumo
ortografie ortografio
oskuri neklara
ostakle obstaklo
ot ok
otative optativo
otele hotelo
otenere obtenar
otobre oktobro
ove ovo

P

pace paco
padje pajo
padre patro
paire, due paro
paje pagino
palase palaco
palme palmo
pane pano
papere papero
par tra
paragrafe paragrafo
paresere semblar
parlare parolar
parte parto
participie participo
pasaje pasajo
pasajee pasajo
pasajente pasajanto
pasajere pasajar
pasare pasar
pasate pasinto
pasati pasinta
pase pazo
pasere pazar
pasione (a) pasiono (pri)
pasionenti (a) pasionoza (pri)
pasionere (a) havar pasiono (pri)
pasivi pasiva
Paskue Pasko
patate potato
patate dulci patato
pavere pavorar
pe po
pelere pulsar
pensare pensar
pepre pipro
percadure truo
percare truifar; truizar
perdere perdar
perdonare pardonar
pergivere pardonar
perikle danjero
permisere permisar
persile petroselo
persone persono
petere demandar
pezare pezar
pezere ponderar
piese peco
pinjere piktar
pire piro
plaje plajo
plani plana
platse placo
plëiere plear
pleje plezuro
plejee plezuro
plejere sentar plezuro
pleni plena
plezere plezar
pliz pliz* (~ voluntez)
plorare plorar
plu plu
plume plumo
plurali plurala
pluri plura
plus plus
plusèn pluse
plusi plusa, ultra
pluvere pluvar
po pos (prep.)
podïemedie posdimezo
poeme poemo
poèn pose (adv.)
poeta poetino
poete poeto
poetu poetulo
poezïe poezio
poezïere poemifar
poi posa
poka poko
pokèn poke
poki poka
pokos poki
pomerije posdimezo
ponere pozar
pople populo
por pro
por kua? pro quo?
porke porko
portare portar (transportar)
porte pordo
posedere posedar
posibli posibla

poste posto
potere povar
potser forsan
preferire preferar
prefikse prefixo
prendere prenar
preokupare desquietigar, suciigar
preokupasere, preokupare so desquietesar, suciar
prepozitione prepoziciono
preter preter
preterte preterito
prezenti prezenta
prezente prezento
primavere printempo
privati privata
prizentare prizentar
pro por
pro eksemple (p. e.) por exemplo
probabili probabla
probare pruvar, demonstrar
probleme problemo
producere produktar
profitare profitar
profondi profunda
progredire progresar
promenare promenar
pronomne pronomo
pronti pronta
pronuncare pronuncar
propozitione propoziciono
prorogare ajornar
prosperare prosperar
proverbie proverbo
publiki publika
puere puero
pues do
pulce pulco
punire punisar
punte punto
pupile pupilo
putridi putrinta

R

radie radio
radietelefone posh-telefonilo
radike radiko
randome hazardo
rationare, rationajire rezonar
ratione raciono
reali reala
recenti recenta
recevere recevar
rega rejino
rege rejo
regle regulo
regu rejulo
regredire regresar
regretere regretar
reinere regnar
reinetora rejino
reinetore rejo
reinetoru rejulo
rejere sustenar
relare relatar
remplasare remplasar
rendere igar (divenigar)
renuncare renuncar
renversabli renversebla
renversare renversar
reproducere riproduktar
respetivi rispektiva
respondere respondar
restare restar
rete reto
reusire sucesar en, pri
revizie revizo
revizire revizar
rezervare rezervar
ridere ridar
riferire referar
rifletere reflektar (pri spegulo e sim.)
rimovere deprenar, despozar
riskae risko
riskare riskar
riskatione risko
rise rizo
rispetare respektar
rivre rivero
rizone kauzo
role rolo
rompere ruptar
rote roto
roze rozo
rozmere rosmarino
rubri reda

S

sable sablo
salade salado
sale salo
salone salono
saltare saltar
salutare salutar
salvare salvar
samedïe saturdio
sanse sinso
santi santa
sapere savar
sapone sapono
saporere saporar
savere savar (plus infinitivo: esar kapabla)
sedere sidar
segare mesonar
seix sis
sekrete sekretajo
sekreti sekreta
sekuere sequar
sekuri sekura
selgere selektar
semafre semaforo

semane semano
semper sempre
sen sen
seniora siorino
seniore sioro
senioru siorulo
sense senso
sentide senco
sentire sentar
sercare serchar
sere vespero
sereni serena
set sep
setembre septembro
setione fako
sevri multega
sezone sezono
si se
siense cienco
sigelare siglar
signe signo
signifkare signifikar
sik tale; yes
silabe silabo
sile mar-hundo
silentie silenco
silere silencar
silke silko
siloe silo
simili simila
simpli simpla
singlali singulara
singli singla (sola)
sinistri sinistra
sintezare sintezar
sisteme sistemo
site sito*, situitajo
sitidzare situar
sitie dursto
sitire durstar
sititione dursto
skambiare kambiar
skertsare jokar
skine pelo
skope skopo
skrivere skribar
so su (sing.)
softi mola (ex. kuseno)
sogar mem
soi sua (sing.)
soje salvio
solemèn sole; nur
soli sola
solie suno
solitare kustumar
solstitie solstico
soluere solvar
sonagare sonigar
sonare sonar
soniare sonjar
sorprendere surprizar
sos su (plur.)
sosi sua (plur.)
spece speco
spekle spegulo
spetare spektar
spirte spirito; anmo, mento
sponti spontana
spoze spozo
startere startar
sted vice
stedèn kontree (adv.)
stele stelo
stepe stepo
stil ankore
stopere haltigar
strade strado
stranji stranja
streti streta
studiare studiar
stupere astonar
su supre, supere (adverbo)
subjete subjekto
subordinare subordinar
subridere ridetar
sudadure sudoro
sudare sudorifar
sude sudo
sudenèn subite
sudeni subita
sufikse sufixo
suizare levar
sukre sukro
sun balde
suolöue hirundo
supe supo
super super (prep.)
superi supera
suplemente suplemento
suponere supozar
sur sur (prep.)
sustantive substantivo
sustituere substitucar
sustitutione substituco
susurare susurar
sutsi sordida

T

table tablo
tacere tacar
tali tala
tam tam
tambèn anke
tamen tamen
tampok mem ne, anke ne
tandem tandem
tantèn tante
tanti tanta
tardèn tarde
taske tasko
taxe posho
tee teo
telefonare telefonar
telefone telefonilo
televizidore televizion-aparato
televizie televiziono
televizire vidar televizione
tembre tenebro
teme temo

tempe tempo
temple templo
tendri tenera, mola (ex. karno)
tenere tenar
tentare tentar
tere tero
testare probar (ulo)
teste texto
tezore trezoro
til til
til revide til rivido
tirare tirar
title titulo
toktokare frapar (an la pordo)
tomile timiano
toti tota
traducere tradukar
traere prenar tirante
träiere probar (facar)
trans trans
transitivi transitiva
tre tri
tristi trista
trompare trompar
tropèn tro, tro multe
tropi tro multa
tropos tro multi
trovare trovar
trüe truo
trüidzare truizar
trüifikare truifar
tu tu
tucere tushar
tui tua
turnere turnar

U

uaidi larja
ucele ucelo
uëie sinso
uel nu
uen kande (konj.)
ueste westo
ufere rivo
ugli leda
uindöue fenestro
ulter ultre (prep.)
ulterèn pluse
ulteri ultra
ultimi ultima*
umidi humida
un un
under sub
underi suba
unkui irga
uordarie vortaro, dicionario
uorde vorto
utli utila
uve ube (konj.)
uzare uzar

V

vadere irar
vakui vakua
valere valorar
variare variar
varmi varma
vartere vartar
vëii anciena
veloci rapida
vendere vendar
vendredïe venerdio
venire venar
vente vento
ventere ventar
ver vers (prep.)
verane somero
verbe verbo
verdi verda
veri vera
verke verko
versimili versimila
versione versiono
vertice vertixo
vertikali vertikala
vese foyo
vespre vespero
vestite vesto
viajare voyajar
videre vidar
vïe voyo
vigere ponderar
vine vino
vinegre vinagro
vinkere vinkar
viole violo
vire viro
vitre vitro
vivere vivar
vizitare vizitar
voce voco
vokablarie dicionario, vortaro
vokable vorto
vokale vokalo
vokare vokar
volare flugar
volere volar
vos vi
vosi via
votare votar
vundere vundar

X

xaume spumo

Z

zer zero

SPECIMENI

LA "PATRO NIA"

Padre nosi,
ko est in le celes,
esse santizati le tui nomne,
venise le tui reine,
esse faceti le tui volete,
komo in le cele, sik in le tere.
Give a nos oje le nosi pane omnijornali,
e rimove da nos le nosi debtes,
komo nos rimovet los
da le nosi debtores,
e no duce nos a tentatione,
ma liberiza nos da le male. Amen.

LE FORMIKE RUBRIKAPI

(Fablo)

Olim der eseba en formike rubrikapi, i. e. en formike kum le kape rubri, ko viveba in le foreste.

Lo saveba mui bonèn restare celati da le birdes pro no esere manjati, e intertempem lo eskultaba oftèn le losi diskures. Los parlaba cir le soi viajaes e le soi par-korenties super le mare, e cir kuantèn est makri le mare. Ad en certeni istante le formike rubrikapi komencai pensare: "Jo never videi le mare: jo volet videre lo!"

Ergo lo kuestionei en lokuste: "Kuimodem jo potet videre le mare? A kui loke jo debet vadere?", e le lokuste respondei: "Jo saltat mui altèn, ma no bastantem pro videre le mare, pues jo no sapet kuilokem lo est. Volèn kuestione le pulce: lo saltat plu altèn kuam jo, pues lo certemèn videi le mare, e sapet ad kui diretione lo est. Cao!"

Ergo le formike ajivi le mezmi kuestione a le pulce, e isto respondei: "Jo saltat most altèn ex omnos, ma ista no bastat a jo pro videre le mare. Tu debet asendere sur en arbre, le most alti, e uen tu arivarà su, tu certemèn vidrà le mare. Cao!"

Le formike trovai le most alti arbre in le foreste, e komencai asendere. L'asende esi longi, ma tandem lo arivai su, e guardai mui atentemèn le lokes cirkum so, ad omni diretione, ma kum regrete lo in nuli loke reusivi videre le mare.

Pues lo, decepti por ista, komencai desendere; ma, kuasèn kuik, lo audivi le voces de kelki birdes, kos volaba e sos dirigeba jast ver lo, e apudiskiba semper plu mucèn, por ke los abeba le nides sur ili arbre. Le formike mucèn inpaventivi por la, e kuik korei a sercare en loke pro celare so: lo reusivi trovare en boni loke pro no videsere, pokèn far le nides. Da der, le formike potei eskultare los inter-parlanti, e sik audivi le birdes komentanti le fatigade ajiti pro parkorere le mare.

Ergo le formike pensai: "Los just parkorei le mare, e jo vidi da kui diretione los venivi! Pues pro videre le mare jo debet vadere a der!" Marcando in le vakuitates de l'arbre pro no videsere, lo desendei e komencai vadere a ili diretione pro trovare le mare.

Le formike rubrikapi viajai mui longemèn, par planes e montes, e ad en certeni punte lo arivai in en makri citie. Kuali impresionase pro lo, uen lo guardai cirkum so! Omna eseba mui makri, novi e stranji, omna eseba veremèn impresionanti e paveganti; der eseba muci bruite e kaose, e restare der, in le strades, eseba iven mui periklozi pro lo, gar en mikri bestie komo lo riskaba esere aplastati. Enim le formike debei korere velocimem ir e der, canjando diretione kum prontese, pro no esere aplastati, e por ista lo eseba mui paventi.

Tandem lo reusivi arivare in en mikri trüe ad le baze d'en alti palase: isto eseba en gratacele, un ex le most alti e importanti grataceles in le citie. In ili loke, le formike sentiba so sekuri e, kum plu muci kalmese, komencai guardare a esterèn le strade bruitozi. Lo videba makri e stranji kreadures pasanti, los eseba veremèn gigantes! No komo le birdes, ma

mucèn plu makri. Lo kuestionei so ipsi: “Kuos est ili kreadures tantèn makri e tantèn paveganti? Jo never vidi los ante nu!”

“Los est omes.” respondei en kukarace ko eseba later lo, in le trüe. “Eske veremèn tu no konoset los? Da kui loke tu venit?”

“Jo venit ir da le foreste, mui fari da isti loke stranji; jo marcai dum muci tempe ante arivare ir.”

“Isti loke stranji est en citie, e si tu no konoset lo, tu no potet vivere ir, gar le citie est mui periklozi pro ilos kos no est abituati, e tu no est en formike de citie.”

“Ma eske tambèn eksistet le formikes de citie?” kuestionei le rubrikape.

Respondei le kukarace: “Certemèn! Los eksistet! Tamen los est abituati vivere ir, e konoset le perikles de le citie.”

“Ma kuilokem est los? Jo no videt formikes esterèn.”

“Tu no videt los por ke los no marcat in le strade: est mui periklozi marcare in le strade nu, komo ajiba tu. Kuan ajiba tu der? Por kua tu venivi a isti kaosozi citie? Eske no est plu boni le foreste?”

“Jo est viajanti por ke jo volet videre le mare: jo never vidi lo. Eske tu sapet kuimodem jo potet videre lo? Kuilokem lo est?”

“Pro videre le mare tu debet esere mui altèn, tu debet asendere su par isti gratacele til arivare ad le ultimi etaje: uen tu eserà jast sur le gratacele, tu vidrà le mare.”

Le formike salutai le kukarace e komencai asendere par le mure de l'alti palase. Dum ke lo asendeba, lo re-pensaba cir le omes e le losi makrese. "Kuantèn jo est mikri! Jo sapeba ja esere mikri, uen jo videba le birdes; ma videndo le omes jo komprendet esere iven plu mikri kuam kantèn jo kredeba! Kuantèn jo est mikri!" lo kontinuaba pensare. Lo marcai e marcai longitempem, e po kelki ores tandem arivai sur le ultimi etaje. Lo guardai a farèn, turnendo so pro videre le lokes cirkumi, ad omni diretione, e… sorprendese! Lo reusivi videre le mare! Lo vidi en makri "table" azuri e, memorando le deskrivtiones de le birdes, lo esi kuasèn certi ke ili tablone azuri eseba le mare. "Kuantèn lo est makri!" lo pensai "E kuantèn lo est beli!"

En abeile volai sur le palase, apud le formike, e stopei so der pro repozare. Alorem le formike, pro esere totemèn certi ke le tablone azuri, ko eseba fronte lo, eseba veremèn le mare, kuestionei: "Esk ili makri koze azuri est le mare?"

L'abeile respondei, kelkèn stupeti: "Certem! Lo est le mare!"

Poèn le formike komencai guardare plu ju, e vidi sevri grataceles, makri e imponenti; e, iven plu ju, lo vidi le strades inter le grataceles; e, in le strades… kuali sorprendese! In le strades der eseba… le formikes!

"O!" klamai sudenèn le rubrikape, "le joi frendes formiki! Pues le formikes est in le strade!"

L’abeile guardai a ju e subridei kelkèn divertiti por l’ingenuese de le rubrikape, dicendo: “Ma no! Ilos no est le formikes: los est le omes!”

“Eske le omes? O! Ilos, kos paresei tantèn makri konfrontati a jo, nu pareset tantèn mikri konfrontati a le grataceles! Ergo omna est relativi: ila ka est mui makri potet esere mezmitempem mui mikri, si on konfrontat kozes diversi!”

E, finièn, rubrikape pensai: “Nu jo no plus sentit jo tantèn mikri!” subridendo sereni.

Bai Tiberio Madonna

EURIKid*E* – Lingue internationi
Caserta (Italie), setembre 2011